ښځه او ټولنه

Ketabton.com

راټولونکی : واحدالله ؛پاخون؛

۱۳۹۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

لومړی څپرکی ------------- -- ۱
ښځه څوک ده ------------- -- ۱
ښځه الله د څه لپاره پیدا کړې ده -------- -- ۲
د ښځې په اړه د پوهانو او څېړونکیو نظر --- ۳
دوهم څپرکی ------------------------ -- ۴
ښځه د تاریخ په بیلابیلو پړاوونو کې --- ۴
په یونان کې ------------- -- ۵
اوسني دورې ------------- -- ۵
په روم کې --- ۵
په مصر کې ------------- -- ۶
په هند کې --- ۶
د عربو په جاهلیت کې -- ۷
په امریکا کې --- ۸
په فرانسه کې ------------- -- ۹
په نورو اروپا کې ------ -- ۱۰
درېیم څپرکی -- ۱۰
ښځه په بېلا بېلو مذهبونو کې ---- -- ۱۰
په یهودیت کې ---- -- ۱۰
په مسیحیت کې ----------- --- ۱۰
ښځه په اسلام کي -- ۱۱
په اسلام کې د ښځو مقام --- ۱۲
د ښځو اوچت مقام قرانکریم په رڼا کې --- ۱۳
د ښځو اوچت مقام د نبوي احادیثو په رڼا کې ----- --- ۱۴
د ښځې حقوق په اسلام کې -- ۱۶
اقتصادي حقوق ------------------------ -- ۱۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي حقوق -- ۱۷
ټولنیز حقوق -- ۱۷
د زده کړې حق -- ۱۷
د کار کولو حق -- ۱۹
پر خاوند د ښځې حقوق -- ۱۹
مادي حقوق -- ۱۹
د مهر حق -- ۲۱
د نفقې حق -- ۲۱
معنوي حقوق -- ۲۱
ښه چلند -- ۲۱
د ښځې د حیثیت او شرافت خوندیتوب -- ۲۱
د میرمنې د جنسي غریزي پوره کول -- ۲۱
د دین تعلیم او عبادت ته هڅول -- ۲۱
د ښځو د ورو تیروتنو سترګې پټول -- ۲۱
له نا مشروع وهلو څخه ځان ساتل -- ۲۱
د ښځې د عیبونه او رازونه پټول -- ۲۱
د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل -- ۲۲
په اسلام کې د نارینه او ښځې اړیکې -- ۲۲
څلورم څپرکی -- ۲۳
ښځه په افغانستان کې -- ۲۳
افغان میرمنې -- ۲۳
د افغان ښځو شورا -- ۲۶
د مجاهدینو او طالبانو دوره -- ۲۷
چادري -- ۲۷
21 پیړۍ -- ۲۹
سیاست او کاري ځواک -- ۳۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغان ملي پوليسو ښځينه افسران -- ۳۱
زده کړې -- ۳۲
ورزش --- ۳۵
واده او پلارونه --- ۳۵
د ښځو حقوق په اساسي قانون --- ۳۶
د ښځو سياسي حقوق -- ۳۶
د بيان ازادئ حق -- ۳۶
د انتخابېدلو او انتخابولو حق --- ۳۶
سياسي ګونونو جوړولو حق --- ۳۶
د مدني ټولنو جوړولو حق --- ۳۶
سوله يزې مظاهرې کولو حق -- ۳۶
د دولت څخه د پوښتنې کولو حق -- ۳۷
صحې حدماتو ته د لاس رسي حق --- ۳۷
اقتصادي حقوق -- ۳۷
ټولنيز حقوق --- ۳۷
د تعليم حق --- ۳۷
د کار حق --- ۳۸
افغانه ښځه په تېرو ۱۰ کلونو کې --- ۳۸
پنځم څپرکی -- ۳۹
ښځه او تعليم --- ۳۹
د ښځو تعليم د اسلام له نظره -- ۳۹
د نجونو تعليم --- ۴۱
د ښځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزې نظرونه -- ۴۲
مخالف -- ۴۲
موافق --- ۴۳
د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې --- ۴۳
امنيتي ستونزې --- ۴۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصادي ستونزې ---------- ۴۳

اجتماعي ستونزې ---------- ۴۴

د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی ---------- ۴۴

محیطي ستونزې ---------- ۴۴

د والدینو له لورې مخه نیول ---------- ۴۵

د مکاتبو نه شتون ---------- ۴۵

ښځینه ښوونکو نه شتون ---------- ۴۵

د ادارې او استادانو نه پاملرنه ---------- ۴۵

لازمو اسانتیاو کمښت ---------- ۴۶

شپږم څپرکی ---------- ۴۶

ښځه او کار ---------- ۴۶

په اسلام کې د ښځو د کار کولو حکم ---------- ۴۶

کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله ---------- ۴۸

الف : د ښځې د کار ګټې ---------- ۴۸

کارته د ښځې د وتلو زیانونه ---------- ۴۹

اووم څپرکی ---------- ۵۰

ښځه او سیاست ---------- ۵۰

په انتخاباتو کې د ښځو ونډه ---------- ۵۱

اتم څپرکی ---------- ۵۱

ښځه او ټولنه ---------- ۵۱

د ښځې مقام په ټولنه کې ---------- ۵۲

د ښځې رول په ټولنه کې ---------- ۵۳

لور که زوی ---------- ۵۳

افغانه نجلۍ، ټولنه او دهغې له ستونزو ډک ژوند ---------- ۵۴

افغانه نجلۍ او ټولنه ---------- ۵۴

افغانه نجلۍ او زدکړې ---------- ۵۵

افغانه نجلۍ او په ناخوښه توګه یې واده ---------- ۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنی تاو تريخوالی -- ۵۶
په بدو کې ورکړه -- ۵۶
ښځه په پښتني ټولنه کې -- ۵۷
د ښځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي --- ۵۸
د اميدوارو مېرمنو سره بايد څنګه چلند وشي ------------------------------------ ۶۱
د ښځې او نارينه ترمن توپيرونه -- ۶۳
بيولوژيکي توپيرونه -- ۶۳
سيکلوژيکي توپيرونه -- ۶۵
فزيولوژيکي توپيرونه --- ۶۵
نهم څپرکی -- ۶۶
ناوړه دودونه --- ۶۶
ولور --- ۶۶
د بدل ودونه --- ۶۷
پايلې --- ۶۷
په بدو کې ورکول --- ۶۸
پايلې --- ۶۸
د ملاتړ پيدا کولو په خاطر ودونه --- ۶۸
لسم څپرکی --- ۶۹
ښځه او تاوتريخوالی -- ۶۹
د تاوتريخوالي لاملونه -- ۶۹
د تاوتريخوالي ډولونه --- ۷۰
فزيکي تاوتريخوالی --- ۷۰
جنسي تاتريخوالی -- ۷۱
ژبني او اروايي تاتريخوالی -- ۷۱
ټولنيز تاتريخوالی -- ۷۱
پايلې --- ۷۱
کورنی تاوتريخوالی او پر دماغو يې اغيزې -- ۷۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

يولسم څپركى -- -------------------------------- ۷۲
د كور دېوالونه دچا لپاره -- ۷۲
مونږ په كومه پېړۍ كې اوسېږو --- ۷۳
ماخذونه --- ۷۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کتاب زه خپل ګران پلارجان ته ډالۍ کوم ، چې ماسره يې زيار ويستلی دی او زه يې دې مقام ته رسولی يم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

دا کتاب ما د یو احساس له مخې لیکلی دی ، زمونږه په ټولنه کې د ډېره وخته راهیسي د ښځو حقوق ،ونډې،او حیثیت د پښو لاندي شوي دي .

ما وغوښتل چې په دې اړه یو کتاب ولیکم ، که کومه سهوا خطاء له مانه شوې وي ماته راپه ګوته کړئ .

د دې کتاب ټول موضوعات د معتبرو کتابو څخه رانقل شوي دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی څپرکی

ښځه څوک ده؟

ښځــــه چې مور وي، نــو ښکار ده چې جنت ده ښځه

ښځـــه چې لــورشي، نـو وريـږي دې رحمت ده ښځه

ښځه چې خور وي، نو نعمت دی ورو بې خوره مه شه

ښځـه رونــق د زنــد ګې ده او زيـــنت ده ښــځـــه

ښځـه مــلاله ده ، نـــــــازوده ، ناهـــيده ده دوخت

ښځـــه ډګـــــر د حـــماسو ده او عظمت ده ښځـــه

د ژونـــد پايــښت ، دژوند بقا ، د انسانيـت فلسفـــه

په دې نـــړۍ کې ستره بـــيلګه د فطرت ده ښځـــه

ښځـــه هستي ،ښځـــــه ښکلا ده، د تهذيـــــب نـښه ده

دانـــشه! تـــوله مـينه ميـــنه ده الفـــت ده ښـځـــه

دانـــش

د ښځې نوم د عربي له (نساء) څخه اخسيتل شوی دی ،چې د هغه شي په مانا دی چې په ليدو يې سړی شرميږي. د ښځې يو بل نوم مينه او اغيزه ده ،د انسان لومړنی ښونځی همده دی.

هر څه ځانته ښکلا لري، خو د بشر ښايست د هيڅ ښايست او ښکلا سره ورته نه دی. د الله عزوجل په دې ښايسته خلقت کښې، ښځه د بشري تاريخ په اوږدو کي، د بشريت تر ټولو مظلومه طبقه ده، لطيفه، نازکه او د احساس ځښتنه پيده کړې ده.

جالبه ده! نن هغوی د ښځې د عزت او احترام خبري کوي چي د حيواناتو غوندي کار ځني اخلي؛ بې حجابه ئې ټولني ته وړاندي کوي، او د جنسي الي (Sex Machine) په سترګه ورته ګوري او په رنګا رنګ ډرامو کي يې غولوي.

ښځې د اسلام تر ظهور وړاندي په عربو کي ژوندی ښخي کړای شوې، تر هغه وړاندي بيا ورته د پخواني چين په قانون کي ذکر شوې وه چي ښځه د نړی پر مخ تر ټولو بي ارزښته موجود دی، روميانو ورته د نا اهله لقب ورکړی ؤ، او تر دې لا سپکه او حقيره ګڼل کيده چي په پنځمه پيړی کي مسيحانو پر دې خبره بحث کاوه چي ايا ښځه د نارينه په څير روح لرونکی جسم دی او که نه؟

خو په اوومه ميلادي پيړۍ کي (۱۴۵۰ کاله مخکي) د اسلام د ظهور سره ښځې ته عزتا او احترام ورکول شو، ښځه يي د نارينه اړتيا و بلله، هغه يي د ژوند په پرمختګ کي د نارينه سره شريکه کړه، او نارينه ته يي دا په ډاګه کړه چي ښځه که له يوې خوا د ټولني نيمه برخه ده خو له بلي خوا د خاوند لپاره ارام، ډاډ، خوښي او تسکين راوړونکي ده.

نارينه ئې په دې مامور کړ چي ښځې ستاسي لوی حمايت دی او د نارينه د کړيدو پر مهال يې د هغه لپاره امسا وبلل. الله په قران کريم کي فرمايي:

(هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ.)(سورة البقره:۱۸۷)

ژباړه: (هغوی ستاسي جامه ده او تاسي د هغوی جامه ياست.)

ښځه د الله جل جلاله نرم خلقت دی.

د ماشوم لپاره فرشته ده

د خاوند لپاره لباس ده.

ښځه د سکون سمبول ده.

د عزت خاونده او د زانګو ستره استاده ده.

کوم چي نن په خپلو لاسونو د سبا امپراتور، عالم او یو لوی انسان زنګوي.

ښځه ...

کله چي لور وي، پلار ته د جنت دروازه خلاصوي. (حدیث)

کله چي مېرمن سي نو د خاوند ایمان تکمیلوي. (حدیث)

او کله چي مور سي نو تر پښو لاندي يي جنت پیدا کیږي. (حدیث)

همدا هغه ستر اعزاز دی چي اسلام ښځي ته ۱۴۵۰ کاله مخکي عطاء کړی دی!

ښځه الله د څه لپاره پیدا کړې ده

په سورت بقره کي الله فرمائي : (انی جاعل فی الارض خلیفه)

ژباړه:(زه پیداکونکی یم په ځمکه کې یو خلیفه) چې د الله احکام په سرزمین باندې خپاره کړي

بل ځای کي الله فرمائي: (ما نه دي پیداکړي انسانان او پیریان مګر د خپل عبادت لپاره)(سورت).بل دا چي الله پاک ښځه د انسانیت د سلسلي د قایم ساتلو لپاره پیداکړې ده ، که ښځه نه وی دا سلسله مخه ته نشوی تلی، او سړی نه وی نو بیا هم دا سلسله مخه نه تله. الله فرمائي(هن لباس لکم وانتم لباس لهن) ښځه د سړي او د ښځي لپاره لباس دی(سورت بقره ۱۸۷)،ښځه او سړی یو جسم دی.

کله چي الله جل جلاله آدم علیه السلام پیدا کړ، جنت ته یي ولیږئ ، په جنت کي یوازي ګرځېدئ ، الله جل جلاله دده علیه السلام د ارام او سکون لپاره بي بي حوا پیدا کړه، یو خو دا چي انسانیت دا سلسله راونه وي او بل دا چي د ادم علیه سلام سوکالي او ارام په کي وه.

الله په قرانکریم کي فرمائي:(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاء.)

ژباړه (ای خلقو ! وویریږئ له ربه خپله ! هغه (رب) چه پیدائې کړئ تاسی له نفسه یوه نه او پیدائې کړه له دی جوړه او خپاره (خواره) ئی کړل له دی دواړو څخه سړي (ډیر) او ښځې(ډیرې)) (سورت نساء_ اول ایت)

الله په قرانکریم کې فرمائي: (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ)

ژباړه: (الله پاک هغه ذات دی چې ، پیداکړي تاسو لره،د تاسو د نفسونو نه جوړې د دې لپاره چې تاسو ارام وکړئ د دې تر څنګ.) (اعراف_ ۱۸۹)

د ښځې پیداینت د الله لوی نعمت دی، کله چې سړی مزدوری ته لاړ شي نو چې کله ستړی ستومانه کور ته راشي او خپله ښې ښې وګوري او ورسره کېني نو ارام شي.

د ښځې په اړه د پوهانو نظرونه:

د ځینو په فکرښځې ته له سپوږمۍ څخه ښکلا، د سمندرله موجونه څخه حرکت، له ستوریو څخه ځلا، له لمر څخه تودوخه، له شبنمه څخه رطوبت ، له ګلاب څخه رنګینی ، له شاتو څخه خوند او خوږوالی، د قمری غږ او د پاک دامنې حیا ورکړئ شوې ده.

ښځه د کایناتو تر ټولو ښکلې او د راحت او هوساینې اوچته سرچینه ده، د انسان انسانیت همدې پورې تړلې دی، د شنه اسمان ستورې ده، نه موندل کیدونکی او بې بها ګوهر دی، د محبت خزانه ده، د ښایست او د محبت سپېلنیا ده، د رویه ګل وږمه ، د بې قراره نظر تسکین، د ژوندانه ملکه، د پسرلې بدن، د حیا څادر، د لویې زیرمه، د درد دارو، او داسې راپنځیدلی پیداوښت دی چې په واند او تصویر کې یې سړي ته ټوله نړۍ ښکاري. (پیکر)

د نادرشاه وینا ده: ماته په ښځه او ګل کې توپیر نه لیدل کړي.

چارلس ډاکتروایې: په کایناتو کې تر ښځې خوږ او نازکه شی بل نه شته، او تر ټولو نه خوږه او ښکلې مینه د ښځې مینه وي.

ښځه د سمندر په شان ده، چې د ډېر کوچنې فشار په وړاندې طاقت نه شي کولای، خو ډېر درانده بارونه وړي.(رایموس نیس)   جنسي لاربنود او لوځ رازونه (۴صفحه)

ښځه هغه غوټۍ ده، چې د غونچې په وخت کې د خوښېدو وړ ده، د غوړېدو په وخت کې د مينې او محبت وړ ده، او کله يې چې ګلان مړاوي شي د درناوي وړ ده . (اره تسن)

اې ښځې ! ته هغه څوک يې چې غواړم خپل ټول شته ستا په پښو کې کېږدم . (شکسپير)

ښځه د مياشتې په شان ده، چې پاس په آسمان کې په خپلواک ډول ګرځي او هر ځای ته چې ځي طبيعت ته خپله روښنايي وربښي . (پوشکين)

که نر سترګه ده، نو ښځه يې بينايي ده، او که نر ګل دی، نو ښځه يې بوی دی . (سقراط)

ښځه هېڅکله نه وايي، چې له تاسره مينه لرم، کله چې له تا پوښتنه وکړي، له ما سره مينه لرې ، نو پوه شه، چې په زړه کې يې ځای لرې . (لارو شفوکو)

په کوم کور کې چې ښځه نه وي، هلته د نېکمرغۍ پرښته قدم نه ږدي . (اسکندر کبير)

سړي د شهوت په سوچ ويده کېږي او ښځې د مينې په خيال را وينښږي . (آل آل تنيسون)

که نر او ښځه يو ډول روزل کېدی، نو ځواک به يې يو شان و . (مونتسکيو)

که ښځې د ټولنې قوانين تر پښو لاندې کوي، پروا نه شته، ځکه چې دا قوانين نرانو ليکلي دي .(مونتن)
په نړۍ کې دوه شيان ښکلي دي : ښځه او ګل . (مالرب)

ښه ښځه هغه کلکه امسا ده، چې مېړه د ژوندانه په کړلېچونو کې تکيا پرې وکړي او په بدمرغۍ او بېوزلۍ کې يې له مينې او غمخورۍ نه ډاډ تر لاسه کړي . (اسمايلز)

ماخذونه:

جنسي لاربنود او لوڅ رازونه(۳ صفحه)

تعليم الاسلام ويب- ښځه څوک ده

جنسي لاربنود او لوڅ رازونه(۴ صفحه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم څپرکی

ښځه د تاریخ په بیلابیلو پړاوونو کې:

مخکې له دې چې د اسلام په رڼا کې د ښځې مقام تشریح کړو، لږ به (د اسلام څخه مخکې) د ښځې مقام او حیثیت مطالعه کړو.

په یونان کې

په پخوانیو قومونو کې یونان پرمختللی قوم و، مګر په دې قوم کې ښځې هیڅ حیثیت درلود.

په یونان کې به ښځه د انساني ټولو بدبختیو بنیاد ګڼلی شوه، د یونانیانو په نظر کې ښځه د ټیټې پوړۍ مخلوق و.

د تهذیب او کار له پرمختګ سره ښځې هم لږ پرمختګ وکړ، مګر ورو ورو په یونانیانو کې بیا شهوت غلبه وکړله په دې وخت کې بدلمنو ښځو دومره پرمختګ وکړ چې په انساني تاریخ کې ساری نه لري او د هر فن خاوندان به له دوی څخه راتاوو.

په یونان کې ښکلا پالنې او د ښکلا ذوق دومره غلبه وکړله چې بلکل خپل ځان ورځنې هیر شو ، لویو فیلسوفانو او پوهانو به زنا څه عیب نه بلله ، نکاح پکې غیری ضروري وګنل شوه، له نکاح څخه پرته یو ځای کیدل څه د شرم خبره نه وه، د کام دیوي لمانځنه په ټول یونان کې رواج شوه (کام دیوي د دیوتا ښځه وه، مګر بیایې هم له نورو دریو دیوتاګانو سره آشنایي درلوده، او د هغې په دربار کې د هر چا غوښتنې پوره کیدلې تر دې چې حرامي کیوپډ پیدا شو او بیا دې قوم دیته د معبود درجه ورکړله) فاحشه خانې پر عبادتخانو بدلې شوې ، د نکاح اهمیت له منځه لاړ، په همدې ترتیب ښځې خپل اصالت له لاسه ورکړ.

په یونان کې به ښځې د ښارویو او نورو ملکیتونو په څیر پلورل کیدلې ،د یونانیونو یو استازی وایي چې مورډ لوڅې ښځې د خوند او صادقې او مهربانه ښځې د جسم د نورو غوښتنو د تامین لپاره غوره کوو .

اوسني دورې

په تیرو لسیزو کې، په یوناني ټولنه کې د ښځو موقف په ډراماتیک ډول بدلون موندلی دی. افریس پیټریډو په یونان کې لومړۍ ښځینه وکیل وه؛ په 1925 کې هغې د ایتینس بار ټولنې سره یوځای شو. په 1955 کې، ښځې لومړنۍ اجازه درلوده چې په یونان کې قاضیان شي. په 1983 کې، د کورنۍ نوی قانون تصویب شو، کوم چې د جندر مساوات په واده کې ورکړ شوی.

په روم کې

په روم کې ښځو ته د ځاروي په سترګو کتلی شول ، دلته د لوړ کچ یوې غونډې فیصله وکړله چې ښځه ناولی حیوان دی چې نه کرامت لري ، نه عزت او نه درنښت د هغوی سپک ساتل پکار دي او خدمت لپاره یې استعمالوئ .

دلته سړی د ښځو بادارو ، په خپلو ښځو او اولادونو یې پوره مالکانه حقوق درلودل ، آن په ځینو حالانو کې یې د هغوی د وژلو اختیارات هم درلودل خو کله چې په روم کې عملي مدنیت خپور شو نو ښځو هم څه دمه وکړه ، اوس هم پردې دود ونه او فاحشه خانې وې مګر عفت او پاکئ ته په درنه سترګه کتل.

یو ځل یو رومي سناتور د خپلې لور په مخکې خپله ښځه ښکل کړله د ده دا کار د ملي اخلاقو سپکاوی وګڼل شو او په ملي شوره کې پرې د ملامتئ غږ وشو مګر د غربي او شوقي تهذیب او تمدن له پرمختګ سره د رومي قوم په افکارو کې هم د ښځو په هکله بدلون راغی او ورو ورو د نکاح او طلاق په قوانینو کې دومره تغیر راغی چې حالات بلکل سرچپه شول . ښځو به خاندانو ته پورونه ورکول ، خاوندان به د ښځو مرئیان وو، په وړه خبره هم طلاق ورکول کیده، په دې دور کې به ښځو پرله پسې میړونه کول .

آزاده عشق بازي څه د شرم او عیب خبره نه وه ، ښځو او نرانو به یو ځای او لوڅ لامبل . ښځو خو انساني حقوق بلکل نه لرل، حتی د روم رسمي قانون هم ښځه نا اهله بلله، او د اهلیت د نه درلودلو په اسبابو کې یې ښځه توب هم مهم لامل باله، یعني یوازې نارینه یې اهل بلل . ښځه او اسلام (۱۳-۱۴ صفحه)

په مصر کې

په مصر کې ښځو ځان د خاوندانو وينځې ګڼلې د هغوی خدمت به يې په دې ډول کاوه لکه چې وينځه د خپل بادار خدمت کوي ، هغوی هيڅ ډول آزادي نه درلودله او خاوندان د هغوی معبودان ګڼلی شول .

په مصر کې يو وخت د شهوت جذبه دې حد ته رسېدلي وه چې د مصر فرعون به هلکان وژل او نجونې به يې د خپل خدمت او د خپل شهوت د پوره کولو لپاره ژوندی پرېښودلې .

الله ج پر بني اسرائيلو د احسان په ډول د دې واقعې يادونه څو ځلې کړې ده الله فرمايي : (و اذنجيناكم من آل فرعون يسومونكم سوء العذاب يذبحون ابناء كم و يستحيون نسائكم) (سورت بقره ۴۹ايت)

ژباړه: (او ياد کړئ هغه وخت چې خلاص مو کړئ د فرعون له خلکو څخه چې در رسولو به يې تاسي ته لوی عذاب ، ذبحه کول به يې ستاسي زامن ژوندئ به يې پرېښودلې ستاسو ښځې) په مصر کې د ښځو رول په ټول تاريخ کې بدلون راوړی دی .

په مصر کې ښځې خورا بېوزلې دي، په 2013 کې، مصر د ښځو لپاره د عربي نړۍ ترټولو بدترين هيواد ګڼل شوی.

په هند کې

په هند کې هم د ښځو هغه حال و کوم چې په روم او يونان کې و .

دلته به کله سړيو د ښځو عبادت کاوه او کله به ښځو د سړيو عبادت کاوه ، فاحشه خانې په عبادتخانو بدلې شولې . په هند کې د ښځو پر مخ د تعليم دروازې وتړل شوې او داسې په سپکه سترګه به ورته کتل کېدل چې له ښځو سره اړيکو لرونکيو کسانو لپاره يې د نجات او خلاصون دروازې تړلې وې، د هندوانو پنډاتانو داسې ويل چې انسان نشي کولای چې علم حاصل کړي تر څو چې له خپل کورنۍ سره اړيکې برې نه کړي .

په سند (د پخواني هند په يوه برخه) کې له اسلام څخه د مخه ښځه بلکل بې عزته وې کله به يې چې مېړه مړ شو او سوځاوه به يې دا يې هم ورسره سوځوله ، که دې به انکار وکړ رټل کېدله ، بد اخلاقه به ګڼل کېدله ، هرچا به ورته د غدارۍ او بې وفا په سترګه کتل، او بيا به ورسره هيچا نکاح نه کوله، او د همېش لپاره به له خاوند او زوجيت څخه بې برخې وه ، زنا په عام رواج وه .

د نکاح او کورنی ستومانتیا هېڅا پر اوږه نه اخېستله اوس هم په هند کې ښځه د ټولنې سپکه او ذلیله برخه ده، هیڅوک ورته د قدر په سترګه نه ګوري ، په مختلفو پلمو وژل کیږي .

د هند پارلمان ته د یو ورسپارل شوي سند له مخې د ۱۹۸۸ـ۱۹۹۱ میلادي کلونو تر منځه په هند کې (۱۵۸۹۱) ښځې د واده د جهیز د نشتوالي له کبله وژل شوي دي او یایې دخلکو د پیغور پر اساس ځان وژلی دی .

وګورئ چې د واده د جهیز د نتشوالي په معمولي وړه خبره څومره ښځې وژل شوي دي دا دی مساوات ؟ دا دی د ښځو حقوق او آزادي ، اوس هم د پخواني جاهلیت په څیر په هند کې د نویو انجونو د وژلو لړۍ ښه توده روانه ده .

او په بېلا بېلا پلمو هر کال زرګونه ښځې ځانونه وژني د نوای وقت ورځپاڼې د ۱۹۹۹ کال ګڼې د یو خبر له مخې ، تیره ورځ جهیز د نشتوالي له کبله په هند کې د یوې کورنۍ ۱۷ پېغلو یو ځای او په یوه ورځ ځان وواژه .

د عربو په جاهلیت کې

په عربو کې له اسلام څخه وړاندې د جاهلیت په زمانه کې، چې د چا په کور کې به انجلۍ وشوه هغه به یې ژوندۍ ښخواله ، د لور په پیدا کېدلو به شرمېدل ، د چا په کور کې به انجلۍ پیدا شوله هغه ورځ به په کور قیامت وو، د دوی د دې باطلې عقیدې د له منځه وړلو په غرض الله ج فرمایي : (الله ملک السموات والارض یخلق مایشاء یجعل من یشاء عقیما انه علیما قدیرا)

ژباړه: (الله لره دی حکومت په اسمانو کې او په ځمکه کې، پیدا کوي څه چې وغواړي ، بخښي چاته چې وغواړي، لونې ورکوي چاته وغواړي، زامن ورکوي چاته چې وغواړي، جوړه زامن او لونې ورکوي چاته چې وغواړي، بېشکه خدای ج پوه او قادر دی پر هر څه .)

دلته الله ج لومړی یاد د انجونو وکړ او هلکان یې وروسته ذکر کړي معارف القران د قرطبي په حواله د واثله بن اسقع قول راوړی چې د کومې ښځې له ګېډې څخه لومړی لور پیدا شي هغه مبارکه وي .

الله ج فرمایي ، چې د لور او زوی ورکول زما په اختیار کې دي، تاسو په هر حال شاکرګذار اوسئ ، او د لور په زېږېدلو مه خفه کیږئ .

په جاهلیت کې په ښځو داسې ظلم کېده چې حتی هغوی ته انسان په سترګه نه کتل کېدل ، هغه وخت به ښځولوڅ او بربنډ د بیت الله طواف کاوه .

بربنډ ګرځېدل د شرم خبره نه وه ، د منافقینو د رئیس عبدالله ابن ابی ابن سلول شپږ وینځې وې چې ږ هغوی لپاره یې سرایونه جوړ کړي وو ، او هغوی یی زنا ته اړ ویستلې ، وهلې به یې او له هغوی څخه به یې دومره ډېرې پیسې وغوښتې چې هغوی به یې له ورکولو څخه عاجزې وې او نا چاره به وې چې بد کارې وکړي .

هلته د هر رئیس همدا حال و ، ښکاره سرایونو به و او د بیرغ په څېر ټوټې به پرې زوړندې وې هر چا به پیژندل چې دا د زنا او بد کارۍ ځایونه دي .

د مېلمنو لپاره به د قدر، درناوي او احترام په غرض انجونې ورووړاندې کولې، چې زنا به یې ورسره کوله.

لنډه دا چې په جاهلیت کې له ښځو سره ظلم خپل وروستئ پوړی ته رسېدلی و، په عربو کې به انجلۍ دومره بده ګڼل کېدله چې هغه به یې ژوندۍ ښخوله، په هغوی کې بلکل عام رواج و او په دې به یې ویاړ کاوه ، د خسر او اوښې نوم له ښکنځلې څخه کم نه و، کله به چې چا کره لورپیدا شوه دومره به خفه و چې ګویا غټ غم پرې راغلی دی، قران د دوی د دې جاهلیت او ناوړه عنعنې حکایت داسې کوي (و اذا بشر احدهم بالانثی ظلت و جهه مسودا وهو کظیم یتواری من القوم من سوء ما بشربه ایمسکه علی هون ام یدسه فی التراب الاساء مایحکمون) ژباړه:(او کله چې خبر ورکړای شي یو تن د دغو کفارو ته په پیداکېدلو د لور نو وګرځي سورله قهره (خپل) د هغه خبر له کبله چې ده ته ورکړل شوی دی، ایا وساتي دی هغه (لور) سره د سپکوالي که ویې مندي ژوندۍ په خاورو کې ، خبر اوسئ چې بد دی هغه چې حکم کوي دوی)

په امریکا کې

غربیانو ښځو ته ازادي او ترقي نده ورکړې ، بلکه هغوی ته یې ذلت ورکړ، هغوی یې کار ته اړ باسلې چې له نفقې او لګښت څخه یې خلاص شي .

د هغوی کوچنیان یې د هغوی له نطر او روزنې څخه محروم کړل، په سرایونو دوکانونو او رقص خانو کې ورځنې کار اخلي لوڅ او له بې حیایۍ څخه ډک فلمونه یې ترینه ثبت کړل .

د سینماګانو په پردو کې یې هغه د حیوان په څیر معرفي کړله ، د هغوی ښایست ، ځواني او ارزښتمن بدن یې له خاورو سره خاورې کړ اوس هغوی نا چاره دي چې د ځان لپاره د نفقې د حاصلولو په غرض شپه او ورځ پر یوه کړي او ځان ته نفقه پیداکړي.

یو استاد چې په لوېدیځه نړۍ کې یې ډیر وخت اړولی و موږ ته وویل کله چې ما غربي ښځو ته په اسلام کې د دوی حقوق بیان کړل ډیرو ښځو ژړل او فریاد یې کاوه چې کاش په ختیځ کې له مسلمانونو سره اوسېدلی او له دې ګنده تمدن څخه لېرې وای .

حتی په لندن کې ان په یوولسمې پېړۍ کې هم ښځې پلورل کېدلې هغوی ته په هېڅ د تسلط حق نه و .

په فرانسه کې

که د اروپا تیر پېښلیک ته وګورو نو وینو چې هلته ښځه انسان نه ګڼل کېده ، په کال ۵۸۶ م کې فرانسه یانو له ډېر کړېښن وروسته ایله ښځو ته دومره خدمت وکړ چې هغوی یې دې پرېکړې ته اړ کړل چې ښځه انسانه ده ، خو سپکه، ذلیله او د خدمت لپاره پیدا شوې ده .

په فرانسه کې ښځه د خاوند تابع ده په خپل مال کې د لاسوهنې (تصرف) حق نه لري ، د هغې ټول مال د مېړه په واک کې دی .

ښځه د خاوند له موافقې پرته په هیڅ معامله کې ګډون نه شي کولای هلته خاوند له ښځې څخه خوند او ګټه اختیستلای شي ، خو نفقه یې په خاوند نه شته .

په فرانسه کې د ښځو له زړونو څخه د اولاد د مينې او محبت فطري جذبه وتلې ده ، هغوی اوس د اولاد پر مرګ خوښيږي .

د يوې ښځې د شيږو مياشتو کوچنی مړ شو ، نو دا د هغې په وړاندې په ګډا شوه او خپلو ګاونډيانو ته يې وويل : اوس موږ بيخي بل بچی نه زيږو ، زه او خاوند د دې بچي په مرګ ډير خوښ يو .

په کال ۱۹۱۸ م د فبروري په مياشت کې د لوار محکمې ته دوه انجونې د بچيو د وژلو په جرم وړاندې شولې ، له دوی څخه يوې خپل بچي په اوبو کې ډوب کړی و ، دويمې د خپل زوی مرئ خفه کړې وه ، خو هغه ژوندی و ، بيا يې په هغه ديوال راوغورځاوه و سر يې ميده شو ، خو دا د قانون په اند مجرمې ونه ګڼل شوې .

په همدې کال د مارچ په اتلسمه د (سن) محکمې ته يوه رقاصه وړاندې کړل شوه چې د خپل زوی ژبه يې له تالو څخه راوېستلې وه ، سر يې ورته مات کړی و او مرئ يې ورته غوڅه کړې وه ، خو دا ښځه د محکمې پر وړاندې ګناهګره نه وه .

په نورو اروپا کې

په امريکا او فرنسه کې چې د ښځو کوم تصوير مونږ وړاندې کړ ، دا په ټوله اروپا کې چلېږي د ښځو او نارينه و بې قيده ازادي ، فحاشئ او بد کارئ ته ړده وکړه بربنډ تصويرونه ، عشقي افسانو ، ګډا ، سندرو او ...... د اروپا خلک داسي کړل چې له ژوند څخه يې ويستل هلته کورنی نظام ختم دی ښځه هپله نفقه ځانته پخپله ګټي د ځپل فزيکي او طبيعي جوړښت پرخلاف د ژوندانه د بوجونو پورته کولو د کورني نظام ختمېدلو او ..... له ښځې څخه بې قدره اله جوړه کړله چې د ژوند غرض يې يواځې په همدې کې خلاصه شو چې د د نارينه وو د شهوت سړولو لپاره پيدا ده او بس ، دې بې قيد او شرطه آزادی چې د لوېديځ او اروپا د خلکو لپاره څه ډالی راوړلې. ښځه او اسلام (۱۸ ـ ۲۱ صفحه)

ماخذونه:

ښځه او اسلام ۱۲-۱۳ صفحه

همدا کتاب ۱۳- ۱۴ صفحه

همدا کتاب ۱۴- ۱۵ صفحه

همدا کتاب ۱۷-۱۸ صفحه

همدا کتاب ۲۰-۲۱ صفحه

همدا کتاب ۲۱-۲۲ صفحه

دریم څپرکی

ښځه په بېلا بېلو مذهبونو کې

په یهودیت کې

یهودیان ښځې بې ارزښته او بې اهمیته ګڼي د هغوی په نظر ښځه د انساني مصیبتونو سرچینه ده لکه څنګه چې په یهودي خرافاتو کې حضرت (حوا) د انساني مصیبتونو بنسټ ګڼلی شي .

په یهودیت کې خاوند د ښځې د وژلو واکمن و ، عزت او شرافت یواځې د شړیو لپاره ځانګړی و ، نکاح یو غیر ضروري عنعنه ګڼل کېدله او که چا به نکاح وکړه نو د هغې پابندي ارومرو نه وه ، په وړو او معمولي خبره جدایي راتلله .

یهودیان په عیاشۍ او شهوت رانی کې دومره ډوب شول چې یوه زنا کاره ښځه د دې قوم معبوده وه او د هغې تعظیم به یې کاوه .

اوسنۍ دوره

د 1980 م کلونو راهیسي د یهودو مذهبي سازمانونو کې د ښځو په حق کې اصلاحات راغلي. ښځو په عبادت خانو کې د تورات لوستلو حق وموند؛ په هرصورت ، مذهبي پوستونه لاهم د نارینه وو لخوا ساتل کیږي. همدارنګه ، په ځینو یهودي سازمانونو کې ، میرمنې حق لري چې منی رامینځته کړي او کولی شي ټیفلین اغوندي.

په مسیحیت کې

په مسیحیت کې ښځه د ګناه مور او د بدۍ نبسټ ګڼلی شي، د مسیحیانو په نزد ښځه یوه داسې سرچینه ده چې خلک د ګناه په لور لمسوي ، دجهنم په لور نېغه لاره او د ټولو انساني مصیبتونو پیل هم ښځه بولي ، دوی وایي : د دې ښځې والی له ټولو څخه غټ د شرم خبره ده ، ښځې ته په خپله ښلا او ښایست شرمېدل پکار دي چې تل دې د خپلو ګناهونو لپاره کفاره وکړي، ځکه د همدې له امله نړۍ او نړیوال په مصیبت او لغنت ګرفتار دي .

((ترتولیان)) [Tertullian] چ د مصیحیت په امامانو کې د یو لومړني پیر امام دی د ښځو په هکله وايي : ښځه یوه داسې بدي ده چي رغېدن تري نه کیږي ، یوه پیدایښي وسوسه ده ، یو داسي افت دی چي مینه ورته کیږي ، یوه ښلا ده چي لوټل کوي او یو لوی ښکلی مصیبت دی .

د دوی هم اند دا دی چې د ښځې او سړي تر منځ عشقي اړیکې پخپل ذات کې پلیتي او د اعتراض جوګه کار دی که څه هم دا اړیکې د نکاح په صورت کې وي ، پیغلتوب د اخلاقومعیار وټاکل شو لومړی خو دې هلک او انجلۍ بالکل واده نه کړي او که واده هم وکړي نو صنفي اړیکې دې نه ساتي د کلیسا کارکوونکي په یواریتوب کې له ښځې سره یو ځای کېدلی نه شي ، داسي نظرونو د ښځې حیقیت له زیات سپک او کم کړ.

ښځې بیخي بې وسه او سړي په واک کې وه په میراث کې ورته ډېر لږ حقوق و ، پخپله ګټه یې هیڅ واک نه درلود ، د هغې د هر څه واکمن د هغې خاوند و، د طلاق اجازه بلکل نه وه ، که څه هم د ښځې او خاوند زړونه ډېر بد شي، او که له کور څخه دوزخ هم جوړ شي، او که د ډېرې سختې اړتیا له کبله د بیلتون لپاره ناچاره شول نو له بېلېدلو څخه وروسته د دویم ځل نکاح اجازه بیا نه سړي ته شته او نه ښځې ته .

د خاوند د مړ کیدلو په صورت کې ښځې ته او د ښځې د مړه کېدلو په صورت کې خاوند ته د بلې نکاح اجازه نشته .

ښځه په اسلام کې

په پوره ډاډ ویلای شوچي اسلام دځمکي پرمخ یواځنی دین دی چي تربل هروضعي او اسماني دین پکې دښځو حقونه زیات خوندي دي.

داچي داسلام دښمنان په اسلا م تور لګوي چي ښځه په څلور کنجه دیوال کې بندول غواړي درواغ او پروپاګنډ ده،.حقیقت دادی چي اسلام هیڅکله دانه دي ویلي چي ښځه دي په کورکې بندیوانه شي؛ بلکې اسلا م په ټو لنیز ژوندکې ښځو ته هغه ټوله ازادي ورکړې ده څومره ازادي چي دټو لنیز ژوند لپاره ګټوره ثابتیدای شي.

اسلام وايي: ښځه اوسړی سره په خپل منځ کې داسي دي، لکه ورځ اوشپه. لکه څنګه چي شپه اوورځ دیوبل ضد نه دي، هغه رنګه ښځه اوسړی، اولکه څنګه چي کمال دورځې په شپه راځي اوکمال دشپې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ هغه رنګه کمال دسړي په ښځه اوکمال دښځي په سړي باندي راځي.الله پاک سړيو ته فرمايي: (هن لباس لکم و انتم لباس لهن.)ژباړه : (دوی ستاسو لپاره جامه ده او تاسو ددوی لپاره جامه یاست.)

اسلام په خاوند لازمه کړې ده او دا په خاوند د ښځي حق بولي چي له خپلي ميرمني سره به ښه چلند کوي، دهغي دعزت خيال به ساتي ،تر وړوتيروتنوبه يې ورتېرېږي، نرمي به ورسره کوي او د دې د زړه خپلولو لپاره به دامکان ترحده کوشش کوي، لکه الله پاک چي فرمايي: (وَعَاشِرُوا هُنَ بِالمَعرُوفِ.)ژباړه : (او له دوی سره په ښه طريقه ګذران کوئ.) اوبل ځای فرمايي: (وَلّهُنّ مِثلُ الّذِی عَلَيهِنّ بالِمَعرُوفِ.) ژباړه : (او د هغو (ښځو) لپاره (په خاوندانو باندې حقونه) دي په شان د هغو (حقونو) چي په ښځو باندې لازم دي (د خپلو خاوندانو لپاره). ښځه او اسلام(۲۳-۱۹-۲۸ صفحه)

په اسلام کې د ښځو مقام

په تېرو مخونو کې مو د ښځې د ژوند حالات په بيلابيلو مذهبونو او قومونو کې ولوستل ومو ليدل چې له اسلام څخه وړاندې به لورګاني ژوندۍ تر خاورو لاندی کېدلې ، د هغوی وجود ، مصيبت ګڼل کېده له خپلو انساني حقوقو څخه محرومي وې ميراث نه ورکول کېده ، په زنا مجبوربېدلې ، اوسني جاهليت هم ښځه د خپلو غوښتنو د تسکين اله وګرځوله ، هغه يې په الوتکو کې د مسافرو د زړه د خوښۍ لپاره وکاروله ؟هغه يې د سوداګرۍ او دتوکيو د نمايش او مشهورتيا لپاره استعمال کړله د هغوی قدر ، قيمت او حيثيت يې هيڅ کړ .

مګر اسلام ښځې ته له نارينه ځيني ډېر عزت او حقوق ورکړل ، که د رسول ص سيرت وګورو نو وبه وينو چې هغه د ښځې دوست او پر هغوی مهربانه او دهغوی د حقوقو سترساتونکی و .

اسلام ښځې ته سياسي ، اقتصادي او اجتماعي ټول حقوق ورکړل هغه په خپل مال کې د تصرف پوره واکمنه ده ، اسلام ښځې ته دومره درنښت او عزت ورکړ چې د لوېديځ د پرمختللي ټولني په تصور او خيال کې به هم ونه ګرځي .

اسلام د ښځو نفقه ، جامه او د ژوند ټول ضروريات له واده څخه د مخه پر پلار ، ورور يا بل نژدې خپل او له واده څخه وروسته پر مېړه فرض وګرځول مېړه ته يې امر وکړ چې له ښځې سره نېکه ګذاره کوه : الله فرمايي (وعاشروهن بالمعروف)

ژباړه: (او ګذران کوئ له ښځو سره په ښه طريقه .)

د نر اوښځې تر منځ د محبت د لازياتوالي په غرض فرمايي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن) ژباره : (هغوی ستاسي لپاره جامه ده او تاسي د هغوی لپاره جامه يئ .)

له رسول الله ص څخه پوښتنه وشوه چي زما د نېک صحبت ډېرمستحق څوک دی ؟ ځواب يي ورکړ چي مور دې ده ، هغه درې ځلي همداسي وپوښتل هغوی ص به ځواب ورکاوه چي مور دی ده په څلورم ځل يې ورته وفرمايل چي پلار دې .)

رسول الله ص فرمايي : (په دنيا کي مي له درې شيانو سره ډېره مينه ده چي يوه تري ښځه يادوي) ...رواه نسايي .

فرمايي چا چي دوه جينکۍ وپاللي تر هغي چي بالغي شي نو دقيامت په ورځ به زه او هغه په دې ډول راځو او دواړه ګوتې يې يو ځای کړلي)٠

(دنيا خوند او مزه ده او غوره خوند يي نېکه او صالحه ښځه ده) همدا راز فرمايي : (ښځه د نارينه سکه خورګاني دي ، د ښځو عزت نه کوي مګر هغه څوک چي خپله عزتمن وي او دهغوی سپکاوی نه کوي مګر بد اخلاقه او تر هرچا وروسته پاتي)

رسول الله ص دمرګ په بستره پروت و او ويل يي چي : (له ښځو سره په نيکی کولو وصيت کوئ)

فرمايي غوره ستاسو څخه هغه دی چي له ښځو سره د خير اوښېګيي څخه کار واخلي. اسلام ښځي ته د مېړه د انتخاب حق ورکړ ، د هغي تعليم يي فرض وګرځاوه ، په کار کولو اړوتي نده او د نر او ښځي يو پر بل مطلق قضيلت او واکمني يي له منځه وېوړه .

الله ج فرمايي : (هر چا چي نېک عمل وکړ له نارينه څخه يا له ښځو څخه حال دا چي دی مؤمن وي نو خا مخا ژوند به ورکړو دوی ته ژوند پاکيزه او خامخا به ورکړو دوی ته اجر د دوی په ډېرو ښو هغو نېکيو سره چي وو دوی چي کول به يې)

رسول الله ص د خديجي (رض) د وفات کال عام الحهزن (دغم کال) وباله، حضرت عمر رض ديوې ښځي د نظر په هکله وايي : حضرت عمر رض په توره تياره کي له کور څخه بهر په مدينه منوره کي ګرځېده يوې ښځي چي د کور دروازه يي ځان پسي تړلي وه د خپل مېړه په ياد کي داسي شعرونه ويل چي د هغه د ملاقت رغبت يي پکي کاوه حضرت عمر د دې کور دروازه و ټکوله ترهغي يي ورته دروازه

ببرته نکړه ، ترڅو چې ښه مطمئنه شوه چې ټکوونکی عمر رض دی ، عمر هم د هغې په پاک او عظمت مطمئن شو ورته يې وويل چې څه دې لږ مخکې ويل تکرار يې کړه هغې هم ورته تکرار کړل عمر رض ورځيني وپوښتل چې خاوند دی چېرته دی ؟

هغې ځواب ورکړ چې په فالني لښکر کې جهاد ته تلل دی حضرت عمررض د دې لښکر قوماندان ته سړی ورولېږه تر څو د دې ښځې خاوند کورته راولېږي هغه راغی او دحضرت عمر رض په خدمت کې حاضر شو، حضرت عمر رض هغه کورته ولېږه بیا حضرت عمر رض له خپلې لور حفصې څخه وپوښتل چې ښځه د خاوند د بېلتون څومره تحمل لري ؟ حضرت حفضې رض ورته وويل يوه مياشت يا دوه يا درې په څلورمه مياشت صبر ختمیږي نو حضرت عمر رض همدا نېټه د مجاهدو لښکرو لپاره وټاکله .

وګورئ حضرت عمر رض د دې ښځې څومره درناوی او احترام وکړ ، د دې لپاره چې پر ښځو د مېړه جدايي سخته تمامه نشي د هغوی لپاره يې نېټه و ټاکله . ښځه او اسلام (۶۸-۶۹ صفحه)

د ښځو اوچت مقام قرانکريم په رڼا کې

۱ ـ الله تعالى دښځو پيداينت پرانسانانو باندې يو لوی انعام او دخپل قدرت يوه معجزه ګڼلې ده، او ښځې ئې دناړينه و لپاره دآرامی او سکون مصدراو د دوستی او مهربانی وسيله ګرځولې ده، لکه چې الله تعالى فرمائی (: ومن آياته ان خلق لكم من انفسكم ازواجا لتسكنوا اليها وجعل بينكم موده ورحمة)

(سورة الروم آية ۲۱)

ژباړه : دالله تعالى دقدرت دنښو څخه داده چې تاسې ته ئې ستاسو دجنس څخه ښځې پيدا کړي ترڅو تاسې مائل شی دوي ته او مطمئن اوسی او ګرځولی ئې دی ستاسې ترمنځ دوستي او شفقت

۲ ـ الله تعالى ښځې هغه مخلوق ګرځولی دی چې په هغې باندې دناړينه و سترګو يخي او روښانه کيږي الله تعالى فرمائی (: والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذرياتنا قرة اعين)

(سورة الفرقان ايت ۷٤)

ژباړه : او دالله تعالى نيکان بندګان هغه کسان دي چې دوی وائې ای ربه زمونږ مونږ ته پخپلو ښځو او ځامنو باندې دسترګو يخ والی راوبښه.

ژباړه (زمونږه ښځي او ځامن نيکان وګرځوه چي دوی زمونږ ددنيا و اودآخرت دسعادت او دسترګو ديخی او روښانيدو وسيله وګرځي.)

نو معلومه شوه چي شيطان دښځو او نارينه و دشمن دی او دواړه دوکه کوي نو بيا ولې ښځي يواځي ملامت ګڼل کيږي.

۳ - ددنيا ژوند دښځي او نارينه په مشارکت سره مخ په وړاندې ځی او يو بل ته ضرورت لری او که په دغو دواړو کي يو نه وی نو ژوند سخت دی دغه مطلب ددغه ايت څخه اخيستل کيږی(هن لباس لکم وانتم لباس لهن)

(سورة بقره ايت ۱۸۷)

:ښځي جامه ده ستاسو دپاره او تاسو جامه يي دښځو دپاره

يعني نارينه دښځي د لباس حيثيت لری او ښځي د نارينه دپاره د لباس حيثيت لری او دا په څو وجه سره دی. اوله وجه دا چي لکه څنګه چي جامه او بدن يو بل سره جوخت او لازم او ملزوم دي .

د ښځو اوچت مقام د نبوي احاديثو په رڼا کي

دنبوی احاديثو په ذخيره کي داسي ډير روايتونه موجود دي چي په هغي کي دښځو اوچت مقام ذکر شوی دی، خو زه په دغه لويه ذخيره کي صرف يو څو روايتونه ذکر کوم چي دهغي څخه دښځو اوچت مقام په اسلام کي ډير ښه معلوميږي چي هغه په لاندې ډول دی:

۱- امام احمدبن حنبل او امام نسائی رحمهما الله دانس رضي الله عنه څخه روايت کړی دی چي رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمائلی دی (: حبب الی من الدنيا النساء والطيب وجعلت قرة عينی فی الصلاة)

(مشکوة صفحه ٤٤٩)

ژباړه : ددنيا څخه ماته ښځي او خوشبويي محبوب دي او ځما د سترګو يخوالی په لمانځه کي ګرځول شوی دی.

۲- امام مسلم، امام احمد او امام ترمذي اسماء بنت يزيد رضي الله عنه څخه روايت کړی چي رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمائلی دي (: لا يحل الکذب الا في ثلاث کذب الرجل امراته ليرضيها والکذب فی الحرب والکذب ليصلح بين الناس)

(مشکوة صفحه ٤٢٨)

ژباړه : دروغ ویل روا نه دی مګر په دریو شیانو کې، یو دمیره دروغ ویل دخپلې ښځې دخوشحالولو لپاره، کافرانو سره دجنګ په حالت کې دروغ ویل او دخلکو ترمنځ داصلاح لپاره دروغ ویل.

د ښځې حقوق په اسلام کې

الف: اقتصادي حقوق

اسلام چې څومره حقوق په دې اړوند نارینه وو ته ورکړي دي په هماغه پیمانه یې ښځو ته هم ورکړي دي په کوم ځای کې چې نارینه ته د کار اجازه ورکړل شوې ده ښځو ته هم شوې ده او یوه دروازه یې هم پرې نه ده تړلې.

د ژوند یو باب هم داسې نه شته چې هلته د نارینه لپاره د کار او تجارت) سوداګري (اجازه وي او پر ښځو تړلې وي، ښځه په خپل ټول مال کې د تصرف) لاسوهنې (پوره حق لري، هغه سوداګري کول شي، له بخښنې ، اجارې او صدقې څخه یې هېڅوک ایسارولې نشي ، نه خاوند د هغې واکدار دی او نه پلار او نور که چیرته د هغې تصرفات شرعي بیه ولري او کله چې تصرفات شرعي بیه ونه لري نو بیا خو د نارینه مخه هم نیول کیږي د دې ډېرې بېلګې د اسلام په تاریخ کې شته دي چې په صدر د اسلام کې به ښځو سوادګري کوله په اسلام کې تصور داسې دی چې هر چاته د خپل زحمت په اندازه برخه ورکول کیږي الله ج فرمايي : (للرجهال نصیب مما اکتسبواوللنساء نصیب مما اکتسبن .)

فرمايي : (سړیو ته برخه ده له خپلې ګټې څخه او ښځو ته برخه ده له خپلې ګټې څخه) .

ښځې ته که د میراث ، مهر ،سوداګرئ یا کومې بلې لارې څخه څه په لاس ورځي نو چې څه وغواړي هغه پرې کوالی چې له خپل خاوند ، پلار او ورور څخه پرته بل چاته یې ورکړي ،اسلام چې په دې اړوند څومره حقوق ښځو ته ورکړي په بل یو مذهب کې هم ندي ورکول شوي هغه که هر څومره شتمنې ولري خو بیا هم نفقه یې پر خاوند فرض ده.

ب:سیاسي حقوق

اسلام ښځو د رایې ، د د انتخابېدلو او انتخابولو پوره حق ورکړی دی الله ج فرمايي (ژباره ای پیغمبره ! کله چې راشي تالره مسلماني ښځې چې ته سره بیعت وکړي) الممتحنه ۱۲ ایت

دلته وینو چې د ښځو بیعت د نظام د مشروعیت شرط ګڼل شوی دی ، ځکه چې په هغه وخت کې پیغمبر(ص) سیاسي لارښود هم وه .

هغه حقوق چې په غوښتنه یې خلک د دولت په اداراتو کې ګډون کوي ،په ټولپوښتنه (ریفرنډم) او انتخاباتو کې ځان ته د ګډون او د پارلمان د غړیتوب او د جمهوري ریاست لپاره د ځان د کاندید حق حاصلوي.

ځینې پخواني او ډېر معاصر علماء وایي چې ښځه ټول سیاسي حقوق لري ،اسلام نه د دولت له ریاست څخه منع کړې ده او نه په حکومت کې له کار څخه په پخوانیو فقهاء و کې لکه : امام ماوردي په الاحکام السطانیه او ابن خلدون په المقدمه کې د خالفت شرطونه یاد کړي دي ،خو نارینه

سړیتوب نه دی یاد کړی ،همدا رنګه دکتور احمد شلبي په السیاسة فه الفکرالاسلامي کې نارینه توب د خلافت لپاره نه دی شرط کړی .

دکتور قطب محمد قطب طبیله په الوسیط في النظم الامیه.

او موالنا ګوهر الرحمن په اسلامي سیاست کې وایي چې ښځه په ټولو دولتي اداراتو کې ګډون کول شي ، خو د دولت د ریاست حق نه لري ،سید ابوالاعلی مودودي (رح) وایي سیاسي حقوق د هر عاقل ،بالغ سړي او ښځې ثابت حق دی. لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج: ټولنيز حقوق

۱: د زده کړې حق:

اسلام تعليم ته تر هر څه ډېر ارزښت ورکړى او په نر اوښځه يې فرض ګرځولى دى ، ځکه چې تعليم د دين او دنيا ذريعه ده.

اسلام وګړي د ناپوهۍ له تورو تيارو څخه د علم او معرفت روښنايي ته را وبلل، ړومبنيو او وروستنيو علماوو ليک او لوست ته ځانګړى ارزښت ورکړى دى.

کله چې الله ج خپل محبوب په رسالت مبعوث کړ نو ترهرڅه لومړى يې ورته په لوستلو امر وکړ او دقلم لويي او عظمت يې ورته ورڅرګند کړ لکه

چې فرمايي : (اقرا باسم ربک الذى خلق خلق الانسان من علق ،اقرا وربک الاکرم الذى علم بالقلم ، علم الانسان مالم يعلم)

ژباړه : ولوله د خپل رب په نوم سره چې د ټولو پيدا کوونکى دى، پيدا کړي يې دى انسان له ټوټې د وينې څخه ، ولوله رب ستا لوى کريم دى کوم چې علم وښودلو په قلم سره او ويې ښودلو انسان ته هغه څه چې دى پرې نه پوهېده.

د الله ج له دې وينا څخه د علم اوقلم مقام او عظمت ښه څرګندېږي چې دلومړئ وحى او د خپل کلام پيل يې پرې وکړ. بل ځاى کې فرمايي : (ن ، ولقلم ومايسطرون)

ژباړه : (قسم دى په قلم او څه چې ليکي)

ټول مفسرين په دى متفق دي چې الله ج په هغه څه سره سوګند يادوي چې په هغه کې لويه ګټه او ارزښتمن وي.

الله ج خپلو بندګانو ته لاښوونه کوي چې له الله ج څخه په علم او پوهه کې د زياتوالي دعا وغواړي.

فرمايي (وقل رب زدن علما ن)

ژباړه : (و وايه اى ربه زما زياد کړه علم زما)

حضرت قتاده ص فرمايي : (قلم د الله تعال لوی نعمت دی که قلم نه وای نو نه به د دين څه پاتې و او نه به د دنيا څه کار وبار کېده)

تعليم انسان له نورو حيواناتو څخه پورته او اشرف ګرځوي نو لکه څنګه چې روښانه ده چې د دين احکام نارينه او ښځينه دواړو ډلو ته شامل دي ، نو بيا به هيڅ داسې معقول دليل نه وي چې د هغه په سبب ښځه له تعليم څخه محرومه وګرځول شي ، رسول الله ص فرمايي : (د علم طلب په هر نر او ښځې دواړو فرض دی)

په کورنۍ کې چې پوهه ښځه وي د کورنۍ نظم ښه وي د اولاد روزنه ښه کېږي په ښځو کې د پوهې او استعداد خاونداني ډېرې دي او پکار ده چې د دوی استعداد عبث او بې ځايه نشي ، ځيني علوم دي چې ښځه يې هرومرو بايد زده کړي او له هغو څخه په ناخبرئ کې ورته ستره ستونزه ده او داسې مسائل هم شته چې نارينه و ته د هغي ښکارول د شرم او ننګ خبره ده نو پکار دي چې ښځې خپل علاج پخپله وکړي ، او داسې مسائل زده کړي لکه په شرعي علومو کې ، حيا ، نفاس ، په طبي علومو کې د ښځينه ځانګړيو ناروغيو علاج او دېته اړتيا پېښه نشي چې د پردي نارينه په وړاندې خپل عورت لوڅ کړي.

په هدايه کې وايي ..... وينبغي للمهراة ان تعلم مداوتها الان نظر الجنس

الجنس اسهل .

فرمايي :او مناسب ده چې ښځه د ښځې د ناروغۍ علاج زده کړي ، ځکه چې خپل جنس ته کتل اسان دي .

۲: د کار کولو حق

الله ج فرمايي : (بعضکم من بعض) .. ال عمران ۱۹۵

ژباړه : (ځيني ستاسې له ځيني نورو يئ .)

انسان ژوندی موجود دی او طبيعت يې هم داسې عيار شوی دي چې دخپل بدن د جوړښت په نظر کې نيولوسره کار وکړي ، تحرک وکړي ، فکر وکړي او که داسې نه وي نو بيا خو انسان نه شو .

الله ج هم انسانان د کار لپاره پيدا کړی دی ، بلکې عمل او کار يې د خلقت هدف ښودلی دی .

فرمايي (ليبلوکم ايکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسې چې کوم يو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فرمايي (فاستجاب لهم ربهم ان الاضيع عمل عامل منکم من ذکر او انثى .) ژباړه: (پس قبولې کړلې دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې يم نه ضايع کوم عمل د هيڅ عمل کوونکي له تاسې نه نارينه وي که ښځينه).

په عمومي ډول ښځو ته کار روا دی ، ان په ځينو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه يا طلاق شوې ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د ګټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي يا ورته واړه ورونه او خويندې پاتې وي ، يا يې پلار سپين ږيری وي يا يې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنۍ د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صديق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به يې ورته ساته ، په سر به يې ورته بار وړه.

د: پر خاوند د ښځې حقوق

ښځه په عمومي صورت پر خاوند دوه ډوله حقوق لري

١ مادي

٢ معنوي

الف: مادي حقوق

د ښځې مادي حقوق عبارت دی له نفقه او مهر څخه ، چې هر يو يې په لاندې ډول تر څېړنې لاندې نيسو .

١: د مهر حق

مهرد ښځې حق دی ، دغه حق د واده له عقد سره سم په ميړه لازميږي.

الله ج فرمايي (وءاتوا النساء صدقتهن نحلة فان طبن لکم عن شی منه نفسا فکلوه هنيئا مريا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : او ورکړئ ښځو ته خپل مهرونه په خوښی سره (چې فرض شوي دي له طرفه د الله ج پر تاسو) نو که راضي شوي دا ښځې تاسي ته د کوم شي له دي (مهر) څخه په خوشحالی د نفس خپل نو وخوری تاسي دغه شی ، په داسي حال کې چې خوندوره ، حلاله ، بې ضرره وي .

۲ : د نفقي حق

نفقه په لغت کې هغه څه ته ویل کیږي چې انسان خپلې کورنی لپاره مصرفوي اوپه اصطلاح کې خواړه ، د اغوستلو ټوکې ، او ځای څخه عبارت دی .

الله ج په قران پاک کې د نفقي په اړه داسي فرمایلي دي (وعلي المولودله رزقهن و کسوتهن بالمعروف) (البقره)

ژباړه : او ده په هغه چاچې زیږول شوي دي ورته (پلار) روزي د دوی (یعني مېندو) او کالي او جامې د دوی

ب: معنوي حقوق

د ښځې معنوي حقوق عبارت دی له :

۱ : ښه چلند

الله ج په قرانکریم کې داسي فرمایلي دي (وعاشروهن بالمعروف فان کرهتموهن أن قعسی أن تکرهوا شیأ ویجعل الله فیه خیرأ کثیرا)

ژباړه : (دوی سره په ښه طریقه ګذران کوئ، نو که دوی ستاسو خوښې نه وي، نو کېدی شي چې تاسو به یو شی بد ګڼئ او الله به په هغه کې ډېر زیات خیر ایښی وي.) ۱۹ ایت سوره نساء

۲ : د ښځې د حیثیت او شرافت خوندیتوب

پر خاوند لازمه ده تر څو د خپلې میرمني عزت او شرافت څخه یې ساتنه وکړي .

۳ : د میرمنې د جنسي غریزي پوره کول

د ښځې د جنسي غریزي پوره کول په خاوند لازمه ده . الله فرمایي (فاذ تطهرن فأتوهن من حیث أمرکم الله ان الله یحب التوبین و یحب المتطهرین)

ژباره : وروسته له هغې چې ښځې د میاشتي عادت څخه پاکه شي نو راتګ وکړئ ورته (جماع ورسره وکړئ) له هغه ځای چې الله ج امر کړی دی ، بیشکه الله توابه ویستوونکي او پاک خلک خوابښي .

۴ : د دین تعلیم او عبادت ته هڅول

دښځې د حقوقو څخه یو دا هم دي چې میره یي باید ښووني او روزني ته پام وکړي او دیني احکام او مسایل ورته زده کړي.

۵ : د ښځو د وړو تیروتنو سترګې پټول

پدي اړه رسول الله (ص) داسې فرمایلې دي (هیڅ مومن او مسلمان سړی یوې مسلمانې ښځې ته په کامله توګه په بده او کرکه ونه ګوري ځکه داسي پیښ شي چې د هغې یو خوي بد وګڼي نو خامخا بل خوي هم لري چې ښایي هغه خوښ او خوشخاله شي.

۶ : وهلو څخه ځان ساتل

د الله رسول (ص) فرمایلي دي (ښځې په مخ مه وهئ ، هغوی ته بد رد مه وایئ ، بیلوالی مه کوئ مګر د خوابدی په وخت کې نو یواځې بستره ترینه بیله کړئ.

بل ځای فرمایي (تاسو خپلې مېرمنې د غلام په څېر مه وهئ چې بیا د ورځې په پای کې له هغوئ سره جماع هم کوئ.

۷ : د ښځې د عیبونه او رازونه پټول

مېره باید د خپلې ښځې راز او اسرار خوندي کړي او نورو ته یي ښکاره نه کړي.

۸ : د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل

خاوند باید همیشه د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر ولري او بد ګوماني ونه کړي الله (ج) فرمايي ژباړه (اي هغه کسانو چې ایمان مو راوړي له ډیرو ګمانونو او شکونو نه پرهيز وکړئ ځينې شکونه ګناه وي.

په اسلام کې د نارینه او ښځې اړیکې

په اسلام کې د نر او ښځې اړيکې د مينې او محبت ، دوستانې اړیکې دي هغوی یو بل ته د ژوند په اوږدو کې ډېره اړتیا لري ، او یو له بل څخه بې پروايي ناممکنه ده، هغوی یو د بل پوره کوونکي دي.

ښځه او خاوند یو له بل څخه سترتیا لرې کوي ، دردونه کموي ، یوبل ته د اطمنان او سکون لامل دي.

رسول الله ص به چې کوم اطمئنان او سکون له بي بي خديجې او ام سهلمې رض څخه حاصلاوه هغه تاريخ روښانه کړی دی ، په اسلام کې د نورو مذهبونو پرخلاف د نر او ښځې یو ځای اوسېدل او په ګډه سره د ژوند بېړی پر مخ بېول د قدر او ستاينې وړ عمل ګڼل کيږي ، په هندوانو کې چې څوک له ښځو سره اړيکې ساتي هغه بدبخته ګڼل کيږي ، او د بریالیتوب او خلاصون دروازې یې پرمخ تړلې دي ، خو اسلام هغوی یو د بل جامه ګڼي. الله ج فرمايي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن)

ژباړه : (هغوی ستاسې لپاره جامعه او تاسې د هغوی لپاره جامعه یاست).ښځه او اسلام(۷۲صفحه)

ماخذونه :

ښځه او اسلام ۲۳، ۲۸-۲۹ صفحه

روهي ويب پاڼه ښځه په اسلام کې

ښځه او اسلام ۶۸-۶۹ صفحه

د ښځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې ۱۹-۲۰ ، ۴۱، ۵۶ صفحې

ښځه او اسلام ۹۸-۹۹ صفحې

همدا کتاب ۹۹-۱۰۰ صفحې

ښځه د فقهي او قانون در منځ ۲۲۳، ۲۲۷ صفحې

زيتون مجله پنځم کال ۱۷ گڼه

ښځه او اسلام ۷۲ صفحه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم ځیرکی

ښځه په افغانسان کې

جدول د جنس په توپیر سره	
مشرانو جرګه	۲۱
ولسي جرګه	۶۰
ولایتي شوراګاني	۹۷
د اتحادیو غړي	۳۹۷,۴
والیان	۱
مرستیال والیان	-
ولسوالان	۱
حقوقي سلاکاران	۶
قاضیان	۲۰۱
څارنوالان	۳۱۹
مدافع وکیلان	۲۴۰
افسران	۲۴۳
ساتنمنان	۸۳۰
سرتیرې	۸۹۴
د ملکي خدماتو کارکوونکي	۸۷۹۱۰

افغان میرمني

د افغانستان نفوس تقریبا 34 میلیونه دی. له دې جملې ښځه 15 ملیونه نارینه او 14.2 میلیونه ښځینه دي. د افغانستان 22٪ وګړي ښاري دي او پاتې 78٪ په کلیوالو سیمو کې ژوند کوي. د محلي دودونو د یوې برخې په توګه، ډیری ښځینه ژر تر ژره د لیسې بشپړولو وروسته واده شوې. سرچینه : د ۱۳۹۴ کال احصائیوي کلنی .

د افغانستان واکمنانو په دوامداره توګه هڅه کړې چې د ښځو ازادي زیاته کړي. د ډیری برخې لپاره، دا هڅې ناکامې وې. په هرصورت، هلته یو شمیر مشران شتون درلود چې کولی شي یو څه مهم بدلونونه رامینځته کړي. د دوی په منځ کې پاچا Amanullah khan، چې له 1919 څخه تر 1929 پورې واک درلود او یو شمېر نور مهم بدلونونه یې د یووالي کولو او همدارنګه هیواد ته د عصري کولو په هڅه کې کړل.

افغاني ښځې په ۱۹۲۰ کال کې

د هغه په تعقیب د نورو واکمنانو سره، په عامه ساحه کې د ښځو لپاره آزادی ته وده ورکړه ،امان الله د ښځینه زده کړې اهمیت ټینګار وکړ. د کورنیو هڅولو سره سره خپلې لونې ښوونځیو ته واستولې، هغه د ښځو انکشاف ته وده ورکړه.

د افغان ښځو لپاره معاصر ټولنیز اصلاحات پیل شول کله چې د امان الله مېرمنې ملکيا سوریا، د میرمنو ژوند او په کورنۍ کې د دوی موقف ته وده ورکول چټک کړل.

لږ شمیر میرمنو وکولای شول د کارپوهانو، ښوونکو، ډاکټرانو او ملکي کارکوونکو په توګه دندې ترسره کړي، او دوی د پام وړ زده کړو فرصتونو سره د پام وړ آزادي درلوده.

زده کړې

افغانې نجونې د انټرنټ استعمالو حالت کې ، د هرات پوهنتون

په افغانستان کې ښوونه خورا غريبه ده، مګر ورو ورو وده کوي. د ميرمنو لپاره سواد کچه يوازې 24.2٪ ده. په هيواد کې شاوخوا 9 ميليونه زده کونکي شتون لري. له دې څخه، نږدې 60٪ نارينه او 40٪ ښځې دي. له 174000 څخه زيات زده کونکي په ټول هيواد کې په مختلفو پوهنتونونو کې شامل دي. شاوخوا 21٪ يې ښځينه دي.

په 1987 کال کې په کابل کې د يوه ښوونکي په توګه   د 1950 لسيزې يا د 1960 په لومړيو کې د کابل په پوهنتون کې د بيولوژي ټولګي.

د کابل پوهنتون نجونو ته په 1947 کې پرانستل شو او په 1973 کال کې شاوخوا 150،000 نجونې په ټول افغانستان کې ښوونځیو کې وې.

د مجاهدینو او طالبانو دوره

چادري

کله چې طالبان افغانستان ته راغلل ، خپل اسلامي حکومت یې اعلان کړ . ښځو د کور نه وتل بند شول ، که چېرته کومه ښځه د کوم ضرورت لپاره لکه ، ډاکټر یا شفاخانې ته تلله نو باید چې پوره پټه وي د سر نه تر پښو پورې او حجاب کې خو سترګې او لاسونه ښکاریدل ،ټولې ښځې مجبوره کرلې چې چادري واغوندي ، چادری یو پردی فرهنګ دی چې د طالبانو پواسطه د افغانستان په مظلومو ښځو تپلی شوی دی ، چې اوس مهال یې یو مذهبي بڼه خپله کړې ده . زما په یاد دي یوه ورځ ښار کې یو نفر خپله ښځه یې موټر سایکل شاته کېنولې وه د هغې صرف د پښو ګوتې ښکاریدلې ، یو طالب راغی او ښځه یې درې ځلور دورې ووهله او خاوند ته یې ووایل چې د ښځې عورت دې ښکاري .

د طالبانو د پنځه کلنې واکمنۍ پرمهال،ځینې میرمنې چې یوځل د درناوي پوستونه یې درلودل مجبورې شولې چې په خپلو کورونه کې کېنې، که څه هم ښځې د ډیرو کارونو څخه منع شوې وې،په دې کې ښوونه هم شامله وه، په ص ډګر کې ځینو ښځو اجازه درلوده چې کار ته دوام ورکړي. دا ځکه چې اړینه وه چې ښځې یوازې د ښځینه ډاکټرانو لخوا درملنه کیدلی شي.

دا د ښځو لپاره ډیره مشکله وه چې روغتون ته لاړه شي، او هغه کسان چې هڅه یې کوله روغتون ته لاړ شي هغه هیڅ تضمین نه درلودو چې هغه به د ډاکټر لخوا لیدل کیږي.

د ښځو حقوق په اساسي قانون:

د بيان ازادئ حق :

د بيان ازادي له تيري څخه خوندي ده ، هر افغان حق لري چې خپل فکر ، وينا ، ليکني ،او انځورونه يا نورو وسيلو له لارې ، په اساسي قانون کې د راغليو حکمونو په سره ځرګند کړي .

د انتخاپېدلو او انتخابولو حق :

د افغانستان ټول اتباع ، ښځينه وي او که نارينه د قانون په وړاندې مساوي حقوق لري او د هيواد په سرنوشت سازو پرېکړو کې د ارادې ، نظر ځرکندل ، د انتخابيدلو او انتخابولو حق لري .

سياسي ګونونو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري ، دقانون له حکمونو سره سم ، سياسي ګوندونه جوړې کړي .

د مدني ټولنو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي اويا معنوي غوښتنو د تامين لپاره ، دقانون له حکمونو سره سم ، ټولنې جوړې کړي .

سوله يزې مظاهرې کولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ييزو غوښتنو د تامين لپاره له قانون سره سم بې وسلې غونډې او مظاهرې وکړې .

د دولت څخه د پوښتني کولو حق :

دولت بودجه مو څنګه مصرف کړه ، کوم کارونه مو وکړل او څومره کامياب یاست ، په راتلونکې کې څه پلانونه لرئ .

معلوماتو ته لاس رسی حق :

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات تر لاسه کړي

صحي حدماتو ته د لاس رسي حق :

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغیو د مخنیو او د وړیا علاج وسیلې او د روغتیایي اسانتیاوې د قانون له حکمونو سر سم تامینوي .

اقتصادي حقوق :

د خپلو لومړنیو اړتیاوو د پوره کولو لپاره له خپلو اقتصادي عایداتو څخه ګټه اخیستل . د اسلام دین د ښځو د اقتصادي سرچینو د تامینولو لپاره څرګندې ځانګړې لارښوونې کړي او په هره برخه کې یې ښځې هڅولې دي چې اقتصادي چارو کې په فعاله توګه برخه واخلي .

د افغانستان اساسي قانون دې اړه ښځې ته پوره د کار او تجارت سوداګري حق ورکړی دی . ښځه په خپل ټول مال کې د صدقې ورکولو پوره حق لري .

ټولنیز حقوق

۱ـ د تعلیم حق :

زده کړه د افغانسان د ټولو اتباعو حق دی چې تر ثانوي دورې پورې د دولت له خوا تامینیږي .

ښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زیات ضرورت لري چې هغوی د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظیفه پر غاړه لري .

مهاتما ګاندهي وایي د یو نارینه روزل، یو شخص روزل دي مګر د یوې ښځې روزل بیا د ټول ملت روزل دي .

بې تعلیمه میندې تل نورو ته محتاجې وي، که زوی یا لور یې ناجوړه شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي.

۲ـ د کار حق :

کار د هر افغان حق دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځه کولای شي چې د دولت په چارو ونډه واخلي، د خلکو استازیتوب وکړي،قضاوت وکړي ، استادي وکړي ، تجارت وکړي او ډاکټره شي، اما د اسلام په چوکات کې .

د ښځې کار کول د ټولنې ضرورت دی ، د ټولنې دې غوښتنې هغه اړه کړله چې بهر ته راووځي ، ځکه ښځه نشي کولی چې خپل تکلیف نارینه ډاکټر ته ووایي په خصوصاً ښځینه ناروغی ، او یا هم خپل عورت ورته وښیي نو د ټولنې د دې ستونزې حل لپاره د ښځې کار کول اړین وو .

افغانه ښځه په تېرو ۱۰ کلونو کې

ښځې د ټولنې د نیمي برخې په توګه د یوې ټولنې او هېواد په سیاسي، ټولنیزو، اقتصادي او فرهنګي بهیرونو کې رغنده رول لري. په دغو بهیرونو کې د ښځو مشارکت پراختیا اغیزناکه کوي او ټولنه خپل بشپړتیایي (د زېږون، ودې، بلوغ او غوړېدا) پړاوونه وهي.

تېر اته کاله په افغانستان کې د ښځو د سیاسي او ټولنیز غورځنګ په برخه کې خورا مهم او برخلیک ټاکونکي دي. افغانه ښځه اوس د کور له دایرې راوتلې او د ټولنې او نړۍ په دایره کې د پرمختګ مزل وهي. افغان ښځو په تېرو اتو کلونو کې د افغان دولت د پراخې پاملرنې په ادانه کې، د خپلو حقونو د حصول او په ټولنه کې د حضوري اغیزو په برخه کې خپلې وړتیاوې په زباد رسولې دي.

همدا اوس د افغانستان په دولتي او نادولتي بنسټونو کې د ښځو سلنه دېره شوې ده:

ونډه	په سلنه
په لویه جرګه کې	۲۰٪
د ولسمشرۍ او ولایتي شوراګانو په ټاکنو کې ګډون	۴۰٪

ونډه په ولسي جرگه	٢٧٪
په مشرانو جرگه کې	٢٢٪
د سولې په ملي مشورتي جرگه کې	٢٥٪
د دولت په کارکوونکو کې	٢١٪
د دولت د تصمیم نیوني په کچه کې	٩٪
په امنیتي سکتور کې	٥٪
روغتیا سکتور کې	٢۴٪
په عدلي او قضایي سکتور کې	١٠٪
په زده کوونکو کې	٣٧٪
په ښوونکو کې	٢٨٪
د پوهنتون په محصلانو کې	١٨٪
د پوهنتونونو په استادانو کې	15%

د افغان ښځو لپاره د ملي کاري پلان(نپوا) د پلیتابه د چټکتیا په موخه، د ظرفیت لوړاوي تر سرلیک لاندې د تمویل وړ درې کلن پروګرام پلې کول د ښځو چارو وزارت په راتلونکو پلانونو کې شمېرل کېږي.

ددغه پروګرام موخه د جنسیت یا جندر د تساوي د ودې په موخه د دولت او دغه راز ښځو پیاوړې کول دي، چې هغوی د خپلو اړوندونو وزارتونو په پلان جوړونه، پالیسي جوړونه، پروګرام جوړونې، بودجې جوړونې، څار، ارزونې او د رپوټ ورکولو د سیستم کې شاملې شي.

تبلیغ او عامه پوهاوی، ظرفیت جوړول او څار او ارزونه ددغه پروګرام مهمې برخې دي.

د عامه پوهاوي په برخه کې د ټولنې افرادو ته روزنه ورکوي، چې په اقتصادي او ټولنیزه پرمختیا (مسلکي زده کړو، لیک لوست زده کړې، کار موندنې، د مهارتونو پراختیا، د اوبو او برېښنا مدیریت، صنایعو، کرنې او د بېخبناوو پراختیا) کې د ښځو د رول په اړه وپوهېږي. د ظرفیت جوړونې په تړاو د نپوا د تطبیق په موخه د ښځو چارو او نورو وزارتونو د ظرفیتونو پراخول اصلي هدف دی. دغسې د څار موخه داده، چې ایا د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان پلې شوی او د پلان د پلیتابه په بهیر کې څه ستونزې وې، چې نوې تګلاره غوره شي او که بریالی وي، چې لاپسې پراخ شي.

دغه پروګرام به په وزارتونو او نورو اړوندو سيمه ييزو دولتي ارګانونو کې د معمولي پروګرامونو د يوې برخې په توګه د نيوا (د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان) د پليتابه ځواک بنسټيز کړي. همداراز ښځو ته به دا فرصت برابر کړي، چې په پراختيايي فعاليتونو، لکه ښووني او روزنې او نورو مسلکي زده کړو کې برخه واخلي.

له دې لارې توقع وړ پايلې دولتي خدماتو ته د ښځو غوره لاسرسی، په اقتصادي او نورو فعاليتونو کې د ښځو اغيزناک رول او د غوره ظرفيت رامنځته کول، د جندر د تساوي يا ښځو د ځواکمنتيا په برخه کې د ملي او نړيوالو ژمنتياوو د پليتابه لپاره د دولت پیاوړي کول او د ښځو اړوند پروګرامونو د لا پياوړتيا په او په بېلابېلو برخو کې د ښځو د ګډون په اړه د عامه ذهنيت روښانه کول دي.

په تيره لسيزه کې افغان ميرمنو د فوټبال، فوټبال، او باسکيټبال په شمول په مختلف ډول ډول سپورټونو کې برخه اخيستې ده. په 2015 کې افغانستان خپل لومړی ماراتن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه :

Wikipedia/women rights in Afghanistan

د اساسي قانون ۳۳- ۳۶ ، ۵۰ ، ۵۲ مادې

ښځه ، کورنی او ټولنه ۱۳ صفحې

پنځم څپرکی

ښځه او تعليم

د ښځو تعليم د اسلام له نظره!

د اسلام په سپيڅلي دين کې د ښځو پر تعليم او زده کړې هېڅ ډول ممانعت نشته، نه په قرآن کريم کې د ښځو پر تعليم بنديز لګول شوی او نه هم د رسول الله صلی الله عليه وسلم په احاديثو کې؛ بلکې ددې برعکس د اسلام په دين کې د علم او پوهې فضيلت بيان شوی دی، لکه چې د قرآن کريم لاندې آيت شريف په همدې خبره ګواهي ورکوي:

ژباړه: (ای محمده! ووايه چې ايا پوهان او ناپوهان سره برابريدلی شي؟!)

په پورتني آيت کې دا حقيقت په ګوته شوی چې الله تعالی هغو خلکو ته غوره او بهتر ويلي دي چې د علم او پوهې له نعمته برخمن وي، پدې آيت شريف کې دا نه دي ويل شوي چې د علم زده کړه يواځې د سړو لپاره ده؛ بلکې پدې کې په مطلق ډول د علم او پوهې اهميت ښودل شوې چې ښځو او سړو ته يو ډول ارزښت لري.

سپيڅلی اسلام د نړۍ لومړنی دين دی چې پر ښځو او سړو يې د علم ترلاسه کول يو شان فرض کړی دی. د رسول الله صلی الله عليه وسلم حديث شريف دی چې علم ترلاسه کول پر هر مسلمان نارينه او ښځه فرض دی. څرنګه چې ښځه د انساني ټولنې له نيمې نه زياته برخه تشکيلوي نو يوه ښځه تر هغې خپل ټولنيز مسؤوليت په سمه توګه نشي ادا کولی چې د ديني او دنيوي علومو په ګاڼه نه وي سنباله شوی.

رسول الله صلی الله عليه وسلم د سړو ترڅنګ د ښځو پر تعليم هم زور اچولی دی، لکه چې حضرت ابو برده له خپل پلار نه روايت کوي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: کوم سړی چې خپلې وينزی ته د ښه تعليم او تربيې له ورکولو نه وروسته هغه چاته په نکاح کې ورکړي؛ نو د هغه له پاره دوه اجرونه دي. (بخاري)

همداراز رسول الله صلی الله علیه وسلم د انصارو ښځې په دې خبره ډېرې وستایلې چې دهغوی حیا ددین له زده کړې نه منع نه کړل. (مسلم)

ددین ټول علماء په دې خبره په یوه خوله دي چې الله تعالی رسول الله صلی الله علیه وسلم ته له څلورو نه د زیاتو ښځو سره د نکاح کولو اجازه په دې موخه ورکړې وه چې هغوی نورو مسلمانو ښځو ته د دیني علم په ورزده کولو کې مرسته وکړي.

څرنګه چې د اسلام دین نر او ښځو دواړو لپاره نازل شوی او دواړه د الهي قانون په منلو کی یو ډول مکلفیت لري؛ نو ددې زده کول هم د دواړو یو ډول مسؤولیت دی.

که چېرته ښځې هم د طب په علومو پوه وي او د ښځو د ناروغیو د معاینې او تشخیص ترڅنګ د ضرورت په وخت کې د جراحي عملیاتولو قابلیت هم ولري؛ نو د نیمایي ټولنې اړتیاوې به یې پوره کړی وي، همداراز که چېرته د اکسرې، التراساوند، سټي سکن او لابراتوارونو په څانګه کې مسلکي ښځې موجودې وي؛ نو نه یوازې دا چې د ښځو حساس او ستر ځایونه به له نارینه ډاکترانو نه ستر وي؛ بلکې د طب په ډګر کې به هم د ښځو لپاره غټ سهولت وي.

ښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زیات ضرورت لري چې هغوی د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظیفه پر غاړه لري، هغه مور چې ددیني او عصري علومو له نعمته برخمنه وي هغه په آسانۍ سره کولی شي چې خپل اولادونه د دین او دنیا په اوچتو معیارونو سره وروزي؛ قلم او کتاب په لاس کې ورکړي او دهغه علمي، اخلاقي او معلوماتي سویه اوچته کړي.

د الله رسول محمد صلی الله علیه وسلم په څرګندو ټکو کې فرمایلی دي چې په خلکو کې هغه څوک غوره دی چې نورو خلکو ته یې ګټه رسېږي، ښځه چې د انساني ټولنې نه بېلیدونکی برخه ده هله د خپلو خویندو لپاره د ګټې او خیر کارونه کولی شي چې دیني علوم یې هم ویلي وي او عصري علوم یې هم، تر څو پورې چې له دیني علومو نه خبره نه وي نو نه ځانته دیني ګټه رسولې شي او نه بل چاته، همداراز که عصري علوم یې نه وي ویلی هغه نه ډاکتره جوړیدلې شي او نه نرسه، نه د لابراتوار متخصصه کیدلی شي او نه هم د التراساوند، نه په حساب او کتاب پوهېږي او نه هم د صحت په اصولو او د ژوندانه په نورو کارونو.

څرنګه چې د افغانستان وګړي د نړۍ له پرمختللیو وسایلو نه مستغني نشي پاتې کیدلی او خامخا دهغوی ترلاسه کول غواړي؛ نو ځکه ددې خبرې شدیده اړتیا لیدل کېږي چې د اسلام په چوکاټ کې د افغانستان ښځې د دیني علومو ترڅنګ په نورو علومو کې هم مهارت پیدا کړي تر څو خپلې ټولې دیني او دنیاوي اړتیاوې پخپل هېواد کې دننه پوره او د نورو له محتاجۍ نه ځانونه خلاص کړي، د همدغو دیني او دنیاوي ملحوظاتو ته په پاملرنه حزب اسلامي افغانستان د هلکانو په څېر د ښځو تعلیم او تربیه هم له خپلـو لـــومړیتوبونو څخه ګڼي، مونږ خپلو ټولو مسلمانو خویندو ته بشپړ ډاډ ورکوو چې کله هم موږ ته د ولس د رایو له لارې د خپل ولس د خدمت کولو فرصت په لاس راشي؛ نو ښځو ته به نه یواځې د حیا او عزت په فضأ کې د تعلیم ښه زمینه برابره کړو؛ بلکې دهغوی نور هغه حقوق به هم خوندي کړو چې لاتراوسه تر پښو لاندې شوي دي.

د نجونو تعلیم

تعلیم د هر انسان بنیادي حق دی او څوک هم باېد له دې محرومه پاتې نه شي. قران پاک کې الله پاک فرمایي: (ایا برابر دي هغه څوک چې پوهه لري او هغه څوک چې پوهه نه لري.) د بشریت ستر لارښود حضرت محمد (ص) هم فرمایلي دی: د علم طلب په نر او ښځه دواړو فرض دی، که چېرته تعلیم کول عېب وي نو ولې یې بیا نارینه کوي؟ او که ښه وي نو بیا ولې د نجونو مخنیوی وشي؟ د فرانسي د ناپلیون څخه یو ځل چا پوښتنه وکړه چې د فرانسي د پرمختګ لپاره څه شي ته ډیره اړتیا ده؟ د ناپلیون ځواب و چې تعلیم یافته مېندې. یانې د ښځو د تعلیم نه پرته یو ځای او هیڅ ټولنه پرمختګ نه شي کولی.

مهاتما ګاندهي وایي د یو نارینه روزل، یو شخص روزل دي مګر د یوې ښځې روزل بیا د ټول ملت روزل دي او همداسې پاچا خان بابا وایي، د اسلام سپیڅلي دین علم په نر او ښځه فرض کړی دی خو له بده مرغه بیا هم د دین په نوم زمونږه نجوني له تعلیمه محرومې پاتې کیږي. انګلیسي کې معقوله ده که یو کلن پلان لرې نو وریژې وکره، که دې لس کلن پلان وي یو نیالګی کېنوه خو که سل کلن پلان لرې خلک په تعلیم وروزه زمونږ د وطن د حالاتو په لیدو خو ځکه اوسنی ولسمشر اشرف غني هم د ښځو په تعلیم ډېر ټینګار کوي او وایي نجونې په تعلیم روزل نسلونه په تعلیم روزل دي.

که خپلې ټولنې ته وګورو ډېر وخت که د یو ماشوم پلار تعلیم یافته وي مګر مور یې تعلیم ونه لري هغه ماشوم به ناولی ګرځي، هر وخت به کوڅو کې ورک وي، د مشر احترام به نه کوي خو که چېرې برعکس مور تعلیم یافته وي او پلار بې سواده د هغوی واړه بچې وګورئ! چې څنګه اخلاق به لري مشر ته به هر

وخت سلام کوي، نظافت به يې پاک وي. بې تعليمه ميندې تل نورو ته محتاجې وي، که زوی يا لور يې ناجوړه شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي. بې تعليمه مېندې د ټولنې لپاره داسې وي لکه په جامو کې رېڅه هغه له ورايه ښکاره مالوميږي. خدای (ج) ښځو ته هم د نارينه په څېر يو شان ذهنونه ورکړي نو بيا ولې دوي له تعليمه محرومه پاتې شي؟

که اوس وخت کې د ځينو اسلامي هيوادونو پرمختګ وګورو لکه اندونيزيا، ترکيه، ايران... په دې هيوادونو کې د ښځو د تعليم کچه زياته ده او که افغانستان يا ځيني نورو وروسته پاتې هيوادو ته مو پام شي عمده علت يې جهالت او بې سوادي ده ځکه خو د خوښۍ په ځای په کې وحشت او جهالت روان دی.

تعليم يافته ميندې د يوې کورنې، ټولنې او هيوا لپاره ستر نعمت دي خو د افغانستان ډيرو ښارونو او کليو کې د نجونو لپاره د ښوونځيو دروازې هغومره خلاصې نه دي لکه څومره چې پکار ده. پکار خو دا ده چې هر افغان خپله خور او لور ښوونځي ته پريږدي او تعليم پرې وکړي او حکومت هم بايد داسې زمينه ورته مساعده کړي چې د ټولو نجونو ښوونځيو ته کې د دوی عزت خوندي وي او شرايط ورته داسې برابر وي څنګه چې اسلام او افغانيت يې تقاضا کوي.

ډاکټر نورالله درمان وايي : ماته يوه ورځ يوه ښځه راغله ويې ويل چې ښځينه ډاکتره شته ، ماته ورته وويل چې لور دې مکتب وايي

هغې وويل چې نه

ما ورته وويل چې ښځينه ډاکتره به له کومه شي .

د ښځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزې نظرونه:

۱ـ مخالف

۲ـ موافق

مخالف :

ددې نظريه خاوندان د ښځو تعليم هيڅ ضرر نه ګڼي ، او دليل دا وړاندې کوي چې ښخو ته کومه نفقه په سر ده چې تعليم کوي . که مونږ دوی ته د تعليم اختيار ورکړو نو څه مطلب ځکه چې دوی د تعليم غرض

بل دی او زمونږ بل ، ښکاره ده چې د کسب او کار ضرورت سړي ته دی او نه ښځې ته . نو په دې وجه د ښځو تعليم د وخت ضايع کول دي .

تعليم يافته ښځې اکثره آرادې ، بې باکه ، بې حيا ، مکارې ،او بد چلنده وي.

موافق :

دوی وايي چې اسلام ښځو ته د تعليم حق ورکړی دی (اقرا باسم ربک الذي خلق ، خلق الانسان من علق ، اقرا و ربک الاکرم ، الذي علم بالقلم ، علم الانسان مالم يعلم)

ژباړه (ولوله ! په نوم رب خپل چې پيدا کوونکی دی ، پيدا يې کړ انسان د وينې له ټوټې څخه ، ولوله ستا رب کريم دی ، هغه چاچې علم د قلم په واسطه علم وښوده ، او ويې ښودل انسان ته څه چې پرې نه پوهېده .)

رسول الله ص فرمايي (د علم زده کړه پر هر مومن ښځينه او نارينه قرض دی.) اسلام خپل پيروان د بيلا بيلو علومو زده کولو ته هڅوي چې تر څو مسلمانان علم حاصل کړي او خپل ژوند لوړو درجو ته ورسوي.

که ښځې پوهه ولري نو کولای شي چې خپل اولادونو ته ښه روزنه ورکړي اولاد به باشعوره، با ادبه او نېک عمله وي.

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې

امنيتي ستونزې

د څو لسيزو راهسې افغانستان د ډېرو داخلي او بهرني عواملو په اساس د بې امنۍ په جال کې راګير دی او نا امني اوس هم روانه ده، چې له امله يې د ژوند ټولې برخې ټکنۍ دي،خو ترټولو مهمه ستونزه بې امنيتي ده چې د هېوادوالو هوساينې ،سوکالۍ ،ارامتيا او پرمختګ په وړاندې يې زيات خنډونه را زيږولي دي. دغه بې امنيتي چې د ژوند په ټولو خواو يې اغيز ښندلی خو د زده کړې په بهير کې يې زياته اغيزه د

انجونو په تعليم باندې اچولي ده چې د انجونو د بې سوادۍ لامل شوی دی، تر ټول غوره مثال يې د انجونو پر مخونو باندې د تيزاب شيندل يا پاشل دي د ښوونځيو ته دانجونو د تللو مخه نيولي ده.

اقتصادي ستونزې

څنګه چې په مخکې د اميني ستونزې څخه يادونه وشوه همدې امنيت په اقتصاد هم اغيز کړی دی، د هېواد اقتصاد مو په خارجی مرستو ولاړ دی نو د هرې کورنۍ د اقتصادي کمزورۍ له امله والدين نشي کولي چې د اولاد لګښتونه پوره کړي، نو زياتره بچيان يې د تعليم پر ځای درانده او شاقه کارونه کوي او انجونو ترڅنګ هلکان هم د زده کړې څخه بې برخې دي، چې د زده کړو څخه بې برخې وې، او هغه کورنۍ چې اقتصاد نيم ژاندی دی هغوی بيا يواځې په هلکانو باندې زده کړې کوي چې بيا هم انجوني له زده کړو څخه بې برخې دي. ځينې کورنۍ ښه پياوړی اقتصاد لري مګر د ښځو تعليم ورته بې معنی ښکار او وايي ښځه د پردي کور ده.

کلتوري ستونزې

په اکثره پښتنو سيمو او د بې سوادۍ له امله زيات خلک خپلې لوڼې ښوونځي ته ليږل شرم بولي او داهم بهانه کوي چې هلکان ښوونځی وايي انجونو ته اړتيا نشته، دا ډول خلک د خپل کهول او خپلوانو له پېغور څخه ډار او ويره لري، ددې ترڅنګ زيات داسې بهرنې عوامل هم شته چې د خلکو په زړونو کې يې له ښوونځي څخه کرکه پيدا کړې ده. لکه په اطرافي سيمو کې د ښوونځی څخه د بوې نمې نجلی بد نامه کيدل، په اقليت برخه کې په اخلاقي فساد اخته کېدل، د کور ټليفون په ناسمه توګه کارول او په بعضې سيمو کې دهلکانو لخوا ازار ورکول دي.

اجتماعي ستونزې

ټولنيز ژوند باندې بيا هم اقتصاد او بې سوادۍ زيات اغيز کړی دی، چې ښځينه طبقي ته پکې ياخو خپل حق نه ورکول کيږي، چا يواځې د کور پورې محدوده کړي، څوک يې بيا ذليله طبقه بولې، ځېنې بيا په کورکې د لور پيدا کيدل شرم بولي او چا ورته د انسانيت نظر هم کړی.تر دې حد که کومه ښځه د حق د غوښتلو اقدام هم وکړي هغې ته له نورو ښځو لخوا سپين سترګې او بې شرمه هم ويل کيږي ؛ نو همدا لاملونه دې چې زياتره اندازه ښځې د د ټولنيز ژوند له حقه محرومې دي، چې په همدې ټولنيزو حقونو کې دهغوي د زده کړې حق هم تر پښو لاندې شوی دی .

د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی.

هغه خلک چې علم او پوهه نه لري هغوی د انجونو تعلیم ته په ښه سترګه نه ګوري او وایي چې اسلام نجونو ته د زده کړې اجازه نده ورکړې نو ښځې باید درس ونه واي او په کورونو کې کیني د کور کارونه سرته ورسوي تعلیم ورله ضرور ندی، نو که له اسلام څخه خبر شي په قران کې د ښځو د ژوند او حق په سورت النساء کې په پوره تفصیل سره بیان شوی دی، ښځې د سړیو لپاره د (قوامون) په کلمه کې پایګا بللی دی او په ښځې د سړیو لپار لباسونه او سړی د ښځو لپاره لباس ذکر شوي دي.

محیطي ستونزې

په ټولنه کې د تهذ یب د ناسمې کاروني له امله یواه اندازه پوه او د علم خاوندان د ښځو د زړه کړې پروړاندې خپله ستونزې دي، په ښوونځیو کې د ځینو ښوونکو غیرې اخلاق چلند، د انجو څخه د ناسمو اړیکو غوښتني لکه په پوهنتونونو او دارالمعلیمینونو کې د انجو قصدي ناکامي، یا د اجبارې واده غوښتنه او د هلکانو لخوا ازارول دي. په زیاته اندازه داسې ښوونځي هم شته چې د هغوی موجده شرایط اوسر پنا او احاطي د دیوالونو نشتوالی دی چې انجوني نشي کولای خپلې زده کړې پرمخ یوسي.

د والدینو له لورې مخه نیول

اکثره والدین بې سیواده وي دوی د تعلیم په ګټه نه پوهیږي په ژوند کې د تغیر احساس نه لري،همداډول د خپل اولاد لپاره په راتلونکې کې سمه برنامه ریزي نشي کولې دې ته یې پام نه وي چې زما اولاد به د تعلیم په وجه د عزت والا وي،که زده کړې وکړي نوژوند به یې د درناوې وړ او سوکاله وي، بې سواده خلک اکثریت د مادې ګټې په لټه کې وي او هغه چې په چاپریال کې د تعلیم یافته خلکو د زده کړو محصول له مادې نظره منفي وي نو د خپل اولادنو راتلونکي هم ورته منفي ښکارې، همدا د دولت لخوا دبې کارۍ لامل دی چې په بې سوادۍ یې یوه اندازه منفي اغیز کړی دی.

د مکاتبو نه شتون

لومړي خو دخرابي اوضاع له امله دولت ددې توان نه لري چې په هره سیمه کې جلا د نجونو ښوونځي جوړ او ښځینه ښوونکي پکې وګماري،خو که کوم ځای کې د نجونو مکتب شتون ولري او دخلکو توقع ور څخه کیږي په هغه اندازه دولت ورته لاس رسی نه لري، او د کیفیت له مخې هم په پوره اندازه څه چې په هیڅ حساب دي. او هغه کیفیتي زده کړې پکې نشته کومې چې مطلوب دي.

ښځینه ښوونکو نه شتون

ښځینه ښوونکي د زده کړنیزو مرکزونو لاسته راوړنه ده کله چې په یوه سیمه کې د نجونو ښوونځي نه وي نو هلته ښوونکي نه فارغیږي او د بې امنی، ضعیف امکاناتو له امله د بلې سیمې نه کومه ښځینه ښوونکې هم راتلو ته زړه نه ښه کوي ، پدې ستونزمنو شرائطو کې ښوونکي ځان مصؤن نه ګڼي او زده کونکي د نارینه ښوونکو نه د خطر احساس کوي، په ځېنو ځایونو کیداشي دښځینه ښوونکو نشتون یوه بهانه وي څکه ښه مثال په ښوونځیو کې د بیسکټ او غوړو ویشل و چې په ښوونځیو کې د نجونو دشمولیت اندازه لوړه وه .

د ادارې او استادانو نه پاملرنه

په دولتي چو کاټ د نجونو ښوونیز بهیر هیڅ ډول پاملرنه نه ده شوي، هغه استادان چې هیڅ مسلکي زده کړې نه لري او یا یې عمرونه زیات دي د نجونو ښوونځیو ته معرفی کیږي ښوونکي او اداره هم د نجونو د زده کړې لپاره سم پلان نه لري او نه یې د نجونو تعلیم لپاره خپل رول په کار اچولي دي ،دمکتب اداره باید په ټولنه کې د ښځینه زده کونکو نه د دفاع په موخه خپل رسالت او مسؤلیت سرته ورسوي، د ټولنې او والدینو منفي ذهنیتونو درملنه وکړي.

لازمو اسانتیاو کمښت

د نجونو زده کړییز نظام په وړاندې یو خنډ لازمو اسانتیاو کمښت دی، چې له امله یې ټل د نجونو څخه زده کړې نیمګړې پاتې وي نو دوي لپاره کورني،ټولنه او دولت هر اړین او لازم وسایل او سهولتونه اماده کړي چې په ملتیا یې وکولي شي خپلو زده کړو ته لاره پیدا کړي.

ماخذونه :

روهي ویب پانه ښځه او تعلیم

تاند ویب پانه د نجونو تعلیم

د جنت کالي ۸۰ صفحه

روهي ویب پانه

شپږم څپرکی

ښځه او کار

په اسلام کې د ښځو د کار کولو حکم

په اسالم کې کار له ښځې او نارینه و دواړو څخه مطلوب دی او اسلام هر چا (نراو ښځې دواړو) ته بېلې بېلې دندې ور سپارلې او دا دندې د هغوی له فطرت سره سمې ټاکل شوې دي ، خو نه خو دښځې فطرت له هر ډول کار سره برابر دی اونه د هغې دبدن جوړښت د هر کار لپاره شوې دی نو په همدې اساس اسلام ښځه له هر ډول شاقه ، درونو اوسخت کار څخه وبخښله او ښځې ته یې عزت ورکړ او د هغې لپاره یې خوراکه ، جامه او د ژوند ټولې اړتیاوې په خاوند یا نورو نژدې خپلوانو لازم کړلې مګر د انساني فطرت د ښمنانو ښځه په کار مجبوره کړله هغه یې په زور بر ته و وېستله او دژوند له ستونزو سره یې لاس په ګریوان کړله .

کارل مارکس د کمونېزم بنسټ اېښودونکی وايي : (ښځه د خپل ژوند د پایښت لپاره هرومرو باید کار وکړي .)

ښځه هم انسان دی او نارینه هم ، ښځه له سړي څخه پیدا ده اوسړی له ښځې څخه .

الله ج فرمايي : (بعضکم من بعض) .. ال عمران ۱۹۵

ژباړه : (ځیني ستاسې له ځیني نورو یئ .)

انسان ژوندی موجود دی او طبیعت یې هم داسې عیار شوی دي چې دخپل بدن د جوړښت په نظر کې نیولوسره کار وکړي م تحرک وکړي م فکر وکړي او که داسې نه وي نو بیا خو انسان نه شو .

الله ج هم انسانان د کار لپاره پیدا کړی دی ، بلکې عمل او کار یې د خلقت هدف ښودلی دی .

(ليبلوکم ايکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسې چې کوم يو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فاستجاب لهم ربهم ان الاضيع عمل عامل منکم من ذکر او انثی .) (ژباړه:) پس قبولې کړلې دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې يم نه ضايع کوم عمل د هيڅ عمل کوونکي له تاسې نه نارينه وي که ښځينه .)

ښځې ته په اخرت کې هم په ښه کار ثواب او بدله ورکول کېږي ، او په دنيا کې هم .

ښځه نيمه انساني ټولنه ده ، نو له اسلام څخه داهيله نه شي کېدلی چې نيمه ټولنه ګوډه ، شله ، بېکاره ، عاطله او باطله اعلان کړي او داسې يو حديث او آيت هم نه موندل کېږي چې له کوره بهر دښځو د کار حرمت ترې استنباط شي .

نو ويلی شوو چې په عمومي ډول ښځو ته کار روا دی ، ان په ځينو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه يا طلاق شوې ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د ګټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي يا ورته واړه ورونه او خويندې پاتې وي ، يا يې پلار سپين ږيری وي يا يې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنی د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صديق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به يې ورته ساته ، په سر به يې ورته بار وړه .

ځيني وختونه ټولنه د ښځو کار ته جدي اړه شي بياهم په ښځه لازم دي چې ټولنې ته د مرستې لاس ورکړي مثالً : دښځينه ناروغانو تداوي ، د انجونو لپاره ښوونه او روزنه او داسې نور ، خوبايد يو ځل بيا هم وويل شي چې د ښځې د کار لپاره مهم ځای دهغې خپل کور ، د اولادونو روزنه ، دکور حفاظت او دکور چارې دي ښځه چې په دې دايره کې څومره ګټوره تماميږي په بل يو ډګر کې هم دومره بريالی نده او همدا نېکمرغه ژوند دی مګر که بيا هم ښځه له کور څخه بهر لکه دفتر کې ماموريت ، يا کار خانه کې کار کوي نو ورته روادي خو بايد د اسلام هغه قوانين بشپړ مراعات کړل شي چې ښځو ته يې بهر ته د وتلو په وخت کې ټاکلي دي .

همدا راز ښځه چې کوم کار کول غواړي نو بايد چې هغه کار په خپل ذات کې ناروا نه وي او نه داسې چې حرام کار ته لار هواروي لکه له ځوان سړي سره دپردۍ پيغلې يو ځای اوسېدل د خدمتګارۍ يا ... په توګه يا د داسې چا سکرتريت چې يواځې توب ورسره راځي يا په فلم ، ډرامو ، تياترو کې رقص او نڅېدل

یا په ساقي خانه کې پیالې وېشل یا په الوتکه کې میلمه پاله یا .... باید په خبرو او حرکاتو کې اسلامي اداب مراعات کړي .

قل للموء منات یعضضن من ابصارهن)

ژباړه : (وواېه ایماندارو ښځو ته چې ښکته ساتي سترګې ، خپلې ، ساتنه دې کوي د شرمګاهو خپلو او نه دې ښکاروي زینت خپل مګر هغه چې ښکارېږي ، له دوی څخه اوښایي چې وادې چوي پړونی خپل په خپلو ګریوانونو باندې ... او نه دې وهي پښې خپلې د دې لپاره چې معلوم کړل شي هغه شي چې پټوي یې دوی له زینت خپل څخه .)

اسلام خو ښځه په سخت کارنه مجبهوروي او نه یې هغه له کار څخه منع کړې ده ، اسلام په هر کار کې اعتدال څخه کار اخلي افراط او تفریط دواړه محکوموي او دښځې کار کول یې هم د ښځې په خوښې پورې اړوند کړل ، که چېرې هغه په خپله خوښه کار کول غواړي نو اسلام یې مانع نه ګرځي ، او که هغه ونه غواړي چې کار وکړي یا له کور څخه بهر ووځي نو څوک یې په زوره مجبورولی نه شي دا د اسلام د مهربانۍ او رحمت لویه نښه ده ، ځکه چې که اسلام ښځې هم هغو ستونزو ته مخ کړې وای کومو ته یې چې نارینه مخ کړي دي نو دا به د ښځې د مصلحت او خاصیتونو ضد کړنه وه .

کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله ؟:

دا چې کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله څېړونکي په دې هکله اختلاف لري .

همدارنګه دا کوم اسباب وو چې ښځې ته یې د کور ، حمل او زېږون دنده ورکړله آیا دا بیولوژیکي اسباب وو که فزیکي چې نارینه ته یې ډېر توان او قدرت ورکړ او ښځې ته کم او که دا ټولنیز ، کلتوري یا تاریخي لاملونه وو چې د دنیا ټولې چارې یې د نارینه و په لاس کې ورکړلې .

دکتور محمد ساالله ادم په دې هکله او ده څېړنه کړې ده ، هغه لیکي پخوا د ټولنې ظروفو او شرایطو د دې اجازه نه ورکوله چې ښځه کار ته و وځي او زده کړه وکړي خو کله چې حالات او شرایط برابر شول او بهر ته د وتلو اجازه یې ورکړله نو ښځې هم د کار ډګر ته راووتلې د ښځو بهر ته د وتلو لوی او عمده سبب دټولنې غوښتنه وه .

د ټولنې دې غوښتنې هغه اړه کړله چې طب او حکمت زده کړي ځکه ښځه حیا کوي چې خپل علاج په نارینه ډاکټر وکړي خصوصاً د ښځینه ځانګړو ناروغیو علاج او یا هغه ته خپل عورت وښیي نو دټولنې د دې ستونزې حل دهغې د وتلو لامل شو .

په خپل مسوولیت پوهه او خپله دنده پېژندل ، دا وزګار وخت ډکول ، په عام ژوند کې ګډون د کورنۍ اقتصادي ستونزه پورته کول ،م په ټولنه کې د خپل حیثیت لوړوالی دا ټول اسباب را یو ځای شول او ښځه یې بهر ته وتلو ته اړه کړله دا چې د ښځې د کار فایدې ډېرې دي او که زیان او تاوان په لنډ ډول به ورته ګوته ونیسو .

الف : د ښځې د کار ګټې

دښځې د کار ګټه یا زیان له یوې ټولنې څخه تربلې ټولنې توپیر لري که چېرې ټولنه سالمه او صالحه وي او دفطرت له پلوه له ایښودل شویو پولو څخه تېرې و نشي نو دښځې بهر ته وتل ګټه لري چې دا ګټه د هغه سبب لاس ته راتلل دي کومو چې هغه بهر ته په وتلو اړ وستي وه مثالً : د هغې ټولنې ښځې به نارینه ډاکټر ته له ورتګ ځنې خلاصې شي د ښځې د ځانګړیو ناروغیو چې اکثره یې نارینه وته ښکارول څه چې حتی ویل هم نشي علاج به دښځو په واسطه وشي .

ښځې به له کلتور ، تمدن اومعرفت سره اشناشي .

اسلام خو هم ښځې له وتلو څخه بلکل نه دي منع کړي مګر هغه وتل یې بد ګڼلي چې بې ضرورته وي ، تفریح کوي ، پارکونو ، ټالونو ته ځي او په کوڅه او بازار کې په ناز او نخرو ګرځي ، دا هم لویه ګټه ده چې ښځې خپل مسوولیت وپېژني او کله چې اوزګارې ناستې وي پردي غیبتونه کوي ، دا ورته ښه ده چې په دې وخت کې څه مصروفیت پید اکړي انسان نارینه او ښځینه دواړو ډلو ته ویل کېږي او ښځه هم نیمه ټولنه ده نو که ښځه په عام ژوند کې له خپل مېړه یا کورنۍ سره څه مرسته وکړي نو دا خو بده نه ده کومې کورنۍ چې د غړیو له مخې هم ګڼې وي اقتصادي حالت یې هم کمزوری وي که ښځه وغواړي چې داسې یو کار وکړي چې هغه یې له عهدې څخه وتلی شي او اسلامي اصول هم مراعات کړي نو ممانعت

نشته نن سبا زموږ په ټولنه کې د ښځې د حیثیت د راپریوتلو غټ لامل دا دی چې هغه تیارخوره ګڼلی شي نو که هغه ټولنې ته خدمت وکړي نو طبعي ده چې حیثیت به یې لوړ شي .

او ځومره چې د هغې په اولاد پورې اړه لري دکتور محمد سلاله ادم وايي ! کارکوونکې ښځې خپل اولاد ته د استقالل او شجاعت وخت او موقع ورکوي هغه له عملي ژوند سره مخ کوي هغه زېږوي او تکړه اموخته کېږي ، ځکه چې هغه له بهر نړۍ سره تماس لري د کار کوونکې ښځې حس په کارو کې ډېر وي لکه د کور په کار کې ، په زده کړه کې ، د ژوند په نورو ساحو کې او همدا احساس خپل کوچني ته منعکسوي او دا احساس په هغه کې ډېر تاثير راولي کومه ښځه چې کار کوي هغه له خپل کوچني سره په مينه مخ کېږي او مينه او محبت ورسره ډېر کوي او کوم وخت يې چې له هغه ځيني بېل تېر کړی دی د هغه بدله ورهرځوي .

يو امريکايي عالم نای))NYE۱۹۶ م کال کې وايي چې د کار هرې ښځې زوی ډېر تکړه او د ژوند د ستونزو په زغملو کې تر هر چا وړاندی وي .

ب : کارته د ښځې د وتلو زيانونه

کله چې چاسره ذاتي تمانع نه وي او نه ورسره د مذهب څه فکر وي ، امنيتي تدابير هم نه وي ، مجرم ته لازمه سزا هم نه وي ، نو رښتيا چې هلته د ښځې بهر ته وتل ډېر ضرر لري دې ضرر ته خو مو مخکې اشاره هم وکړه لکه چې هلته عياشي ډېره شي هر څوک يې د ځان لپاره ګټي او خوري يې ،

کورنی نظام له منځه ځي ، څوک د بچي زېږولو ستونزه پر غاړه نه اخلي ، د انساني نوع جرړه ختمېږي .... دکتوره ابدالين وايي : (په اروپا کې خو د ښځې کار کولو کورنی اقتصاد ښه کړ مګر د اخلاقو مستوی يې ټيټه کړله هلته چې ښځې په کار کې ستړې شي د بچيانو مينه خو يې هسې هم په زړه کې نه وي نو بيا خپل قهر او غصه په هغوی سړوي .)

په ۱۹۶۷م کال د برطانيې په يو روغتون کې ۶۵۰۰ کوچنيان داخل د بستر وو چې مورګانو يې وهلي وو په هغو کې له سلو څخه شل مړه شول په امريکا او اروپا کې داسي روغتون نه و چې د کوچنيانو دا ډله په کې داخل دبستر نه وه ځيني يې په کې کانه ، ګونګيان او وړانده شوي هم دي .

ماخذونه :

بنځه او اسلام ۵۰- ۵۳ ، ۶۰ – ۶۱ صفحې

اووم څپرکی

ښځه او سیاست

د علومو د اکاډمی د غړي مولوي محمد اعظم (طارق)په وینا ، چې د هیواد د اساسي قانون پر بنسټ ،ځان کاندیدول او یا بل کاندید ته رایه ورکول، د ټولنې د هر وګړي ښځې او نارینه حق دی. مولوي طارق زیاتوي: د اسلامي شریعت پر اساس که چیرې یوه ښځه د اسلامي قوانینو او شریعت په چوکاټ کې د ټولنې ، خلکو او دین په لاره کې د خدمت ملاو تړي ،نو هیڅ خنډ ورته نه شته . لکه چې د اسلام په پیل کې امهات المسلمین حضرت عایشې (رض) د ۳۰۰۰ پوځ مشري پر غاړه اخیستې وه او دا د دې ښکارندويي کوي، چې ښځې په سیاست کې فعاله ونډه اخیستلای شي.

همداشان دیني عالم محمد حسن حقیار هم د بي بي عایشې(رض) ګډون په جګړه کې د مثال په توګه بیانوي او وايي: ((د اسلام په پیل کې ښځو او نارینه وو د سترو کارونو د ترسره کېدو لپاره په جوماتونو کې مشورې کولې، چې له وخت سره سم د سیاست په بڼه کې بدلون راغلی او اوس دغه چارې په پارلمان کې ترسره کېږي.)) دا ټولې څرګندونې د دې ښکارندويي کوي ، چې ښځې هم کولای شي په سیاسي ،ټولنیزو ،روغتیايي،ښوونه او روزنه ، قضایي ،نظامي اونورو چارو کې ونډه واخلي او دا هم ثابته شوې، چې ښځو په دې ټولو چارو کې خپله وړتیا هم ښودلې .

که د نړۍ پرمخ تللو هیوادونو ته ځیر شو، په ټولنیز ژوند کې ښځې له نارینه و سره یو ځای د ورځني ژوند دپرمخ بولو لپاره اوږه په اوږه دخپلو همسیالو سره ونډه لري ،ښځې په ډیرو کارونو کې د نارینه و په پرتله مثبت رول لوبولی شي،همدا سببونه دي چې دغو هیوادونو ډیر زیات پرمختګ کړی دی ،ځکه چې په ټولنیزو ،سیاسي ،روغتیايي او ښوونیز او روزنیزه او ..... برخو کې یې ښځې له نارینه وو سره یو ځای په کار لګیا دي ،له بلې خوا په اسلامي هیوادونولکه عربستان، ایران ،پاکستان ،اندونیزیا، ترکیه د منځنۍ آسیا هیوادونه او نورو کې هم ښځې له نارینه وو سره د ژوندانه په ټولو برخو کې په کار لګیا دي ، خو کله هم کوم چا د دوی دا ونډه غیر شرعي او غیر اسلامي ونه بلله.

خوله بده مرغه زموږ په ټولنه کې بیا تل هرې پدیدې ته د ځینو په لید په منفي ډول کتل کیږي . د تیرو کلونو ترخو تجربو دا څرګنده کړې ، چې د مغرضو او اسلام او هیواد دښمنو لخوا د اسلام له مقدس دین څخه په بیلابیلو نومونو ګټه پورته شوې او وسیله ګرځیدلی. په ټولنه کې سربیره پر دې ټولو ستونزوښځې پۍ دې هڅه کې دي ، چې د ټولنې پۍ ټولو چارو کې برخه واخلي او خپل ګټورتوب ثابت کړي.

له بلې خوا په پارلمان کې د ښځو ۲۵فیصده شتون او د ۵ ملیونو رای ورکوونکو ښځو پیغام دا دی ،چې په هیواد کې د ښځو د یووالي او پیوستون خوځښتونه پیل شوي او د شکل نیولو په حال کې دي ، چې نارینه دې ته اړ باسي، چې د ښځو حقونو او د هغوی ګډون ته د ټولنې په بیلابیلو برخو کې جدي پاملرنه وکړي او د ښځو نظر، د ښځو پریکړې او حضور، نور له سمبولیکې او فیشني بڼې څخه را ووځي او په رښتیني بڼه په سیاسي او ټولنیز ډګر کې په ګټورتوب سره را څرګندې شي، تر څو وروسته له دې نه یوازې زموږ خویندې په ټولنه کې له خپل نه موجودیت څخه رنځ یونسي او نه هم د نړیوالې ټولنې تر نیوکو لاندې راشو.

په انتخاباتو کې د ښځو ونډه :

د افغانستان ټول اتباع ، ښځینه وي او که نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق لري او د هیواد په سرنوشت سازو پریکړو کې د ارادې ، نظر څرکندل ، د انتخابیدلو او انتخابولو حق لري .

ښځې د افغانستان د نفوس عمده برخه تشکیلوي او د افغانستان د اساسي قانون پر بنسټ، ښځې لکه سړي حق لري ترڅو د ټاکنو په بهیر کې رأیه ورکړي او د خپل سیاسي برخلیک په ټاکلو کې ونډه واخلي.

هره ښځه کولی شي چې ګواهي ورکړي ، که چېرته په کومه قضایي دوسیه یا شخړه راشي نو ښځه مکلفه ده چې ګواهي ورکړي ، البته که د شخړي په محل کې وي او علم ولري .

انتخاب هم یو ډول ګواهي ده ، که غواړې چې ځان معلوم کړې نو ځان انتخاب کړه .

ښځه هم کولی شي چې ځان انتخاب کړي او هم کولی شي چې رای ورکړي . اسلام کې د امت نمایندګي کول د ښځو او نارینو ته یو شان دي ، البته ولسنشري نشې کولی .

ماخذونه :

کلید راډیو ښځه او سیاست

ښځه ، کورنۍ او ټولنه ۶۲ صفحه

افغانه ښځه ! مدرنیت ، اسلام او عنعنه ۱۰۰ صفحه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم څپرکی

ښـځه او ټولنه

ټولنه اوښځه دوه نه بېلېدونکی نومونه دی چې یو دبل دمکمل او بشپړوونکي حیثیت لری، تمدن دعلم او معرفت دپرمختګ محصول دی. څومره چې په یوه ټولنه کی علم عام وی په هماغه اندازه دمدنی ژوندانه په لور ګړندي ګامونه پورته کوی څکه چې دمور غیره یوه داسی ارزښتناکه مدرسه ده چې دمملکت دترقي او پرمختګ او دټولنې دپه څان متکی کیدلو لپاره داسی افراد ټولنې ته وړاندي کوی چې دهېواد په پرمختګ کې په زړه پوري ګټه لری. همدا علت دی چې د اسلام سپیڅلي دین دعلم زده کړه په نر اوښځي دواړو یوشان فرض کړیده.

دحضرت ابوهریره(رض) ام المومنین حضرت عایشه(رض) په روایت حضرت رسول اکرم(ص) فرمایلی: ژباړه: په عام مفهوم سره ښځي اونارینه دواړه په کښې شاملیږی او خطرات محدثین په وضاحت سره فرمایي چې ددغه مبارك حدیث اطلاق په نر اوښځې دواړو کیږي او دعلم زده کړه په نر اوښځې دواړو یوشان فرض شویدي خوځینی سرتمبه خلك په دي کلك ولاړدي چې ښځو ته دعلم زده کړه اصلاً په کارنه ده چې بیا په کاروي هم دومره ورته په کار ده چې خپل ضرورت پري رفع کړي.

د ښځې مقام په ټولنه کې

ښځه د بشري یوه نه بېلدونکي برخه ده ، په دې کې شک نشته چې ښځه نه وی نو بشري عالم به نه وی ،د نړی او افغانستان د عالمانو پوهانو ، متفکرینو ، ټولنیز او سیاسي فعالانو او د نورو بریالي کسانو په منځ ډېرې ښځې دي ، او یا ښځو په خپل لمنو کې روزلي دي .

یوه مشهوره وینا ده چې د کامیابه سړي تر شا یوه ښځه وي . دې ښځې له هغې سره په ټولو کارونو کې مرسته کړې او کوي یې . ښځه یا میندي دي چې په کورنیو او ټولنه خپله د مور ولیۍ دنده تر سره کوي او خپل بچیان روزي ؛ یا په ټولنیز او سیاسي چاپیریال کار او فعالیت کوي او یا هم په ښوونځیو او پوهنتونو

کې په خدمت بوختې دي . دغه بېلګې دا خبره جوتوي چې که ښځو ته کاري فرصتونه برابر شي نو له نارينه و سره اوږه په اوږه او حتى تر هغوی په ښه توګه کاراو فعاليت کولی شي .

د ښځې رول په ټولنه کې :

زمونږ ټولنه افغاني ټولنه ده ، داسې ټولنه چې اسلام او عنعنات پکې قوي موقف لري . په اقتصادي لحاظ له دينه انکار نشي کېدای چې د ښځو رول دلته واقعاً د سخت اهميت وړ دی ، ځکه چې له مسلسلو ۳۰ کلنو جګړو ، مهاجراتونو ، مرګ ژوبلې ، فقر ..... افغاني ټولنه دېته ضرورت لري چې له خپلو موثرو کاري کدرونو څخه (که ښځېنه وي او نارينه) اعظيمه استفاده وکړي .

د تعليم نشتوالی د دی باعث شوی چې حتا هغه ښځې چې د کورنی په چوکات کې د خپلو اولادونو پالني ته کافي وخت هم لري نشي کولای چې په موفقه توګه د خپلو اولادونو پالنه او روزنه وکړي .

ګورو چې د داسې محول ماشومان يو شمير اخلاقي او سلوکي ستونزې لري ، هم ميندې نشي کولی ټولني ته مثالي اولاد وړاندې کړي .

امآ باسواده مېرمنو عملاً د هيواد په اداري فعاليتونو کې ښه ونډه اخيستې، دغه رول که څه هم ډير محدود خو خپل وزن يې درلود ، او هم يې ماشومان تر بل هر محول اخلاقي او سلوکي وي .

مطلب دا چې ښځه کولی شي په ټولنه کې فعاله او هر اړخيزه ونډه واخلي ، داسې ونډه چې مذهب او کلتور سره په ټکر کې نه وي او نه د دې مادي او معنوي حيثيت يې په کې خوندي وي .

لور که زوی

لور او زوی د الله (ج) نعمت دی ، اکثره خلک لور د ځان پېټی ګڼي او د هغې زده کړه عبس ګڼي، وايي لور خو د پردي کور وي يوه ورځ به لاره شي او زوی خو د بوډه والي همسا ده په همدې وجه نه د لور سالمې روزنې ته پاملرنه کوي اونه يې تربيه ته ، ان هغه ميندې رټي چې لوڼې يې پيداکيږي .

لوڼي يوازې هغه متاع ګڼي چې د اړتيا پر مهال ترې ګټه واخلي او تر خپله وسه يې ګرانه وپلوري .

د زامنو راتلونکي ته چي څومره پاملره اوڅومره اندېښمن وي د لور په برخه کې بياهيڅ فکراو اندېښنه ورسره نه وي .

اماّ له نيکمرغه په تېرو څو کلو کي عامه پوهوی ډېر شوی دی لور ته هم د زوی په شان زده کړه ورکول کيږي .

افغانه نجلۍ، ټولنه او دهغې له ستونزو ډک ژوند

افغانه نجلۍ او ټولنه!

افغانه ټولنه يوه دوديزه ټولنه ده، که څه هم نورې نړۍ قبايلي ژوند پخوا ختم کړی، خو افغانان تراوسه پورې په دوديز ژوند او سسټم کي روان دي.

په دې ټولنه کې د افغانه نجلۍ ژوند ډېر تريخ دی. په دې ټولنه کې د يوې نجلۍ ژوند د زېږېدو سره تريخ وي، ځکه چې کورنۍ يې په زېږېدنه هيڅ نه خوشحاليږي، په دې ټولنه کې هره کورنۍ او هر مور پلار د هلک په زېږېدنه خوشحالي او د نجلۍ په زېږېدنه د خپگان څرګندونه کوي.

د نجلۍ په دې ټولنه کې د سترګو غړولو سره د هغې سره توپيري چلند پيل کيږي. دې ټولنې تل هلک ته په نجلۍ برې ورکړی او هلک يې له نجلۍ غوره ګڼلی دی.

دا په داسې حال کې ده چې اسلام ښځو ته ډېر حقونه ورکړې دي، خو پښتنه ټولنه يوه داسې ټولنه ده، چې که څه هم ټول په ټول وګړي يې مسلمانان دي، خو د ښځو په حقونو يې بيا ځانونه غلي کړي دي او دې ټولنې هيڅ کله هم افغانه نجلۍ ته خپل حقونه نه دي ورکړي.

سعادت حسن منټو وايي، ((هر تن په بستره نجلۍ غواړي، خو هيڅوک هم لور پيدا کول نه غواړي))، دا خبره په دې ټولنه ډېره ښه اپلايي کيږي.

که هلک هر څه وکړل، خو هلک هلک دی، هغه ته دا حق لري، خو که نجلۍ له دروازې دباندې هم ووته، نو د هغې قتل بيا روا کيږي. دا ټولنه په ډېرو وړو وړو خبرو نجلۍ وژني، تر څو خپل غېرت په ټولنه کې ښکاره کړي او خپل برېت تاو کړي، چې داسې يو د غېرت! کار يې کړی دی.

افغانه نجلۍ او زدکړې!

د افغانې نجلۍ د ژوند يوه لويه او مهمه ستونزه د هغې زدکړې ته نه پرېښودل هم دي.

که څه هم اوس مهال ډېرى خلک چې ښاري ژوند ته يې مخه کړې ده، هغوى د زدکړو پر اهميت پوهېدلي دي او خپلې لونه او زامن يو ډول مکتبونو ته لېږي او بيا دواړه په شريکه لوړو زدکړو ته هم لېږي، تر څو په ټولنه کې ژوند وکولاى شي.

خو بيا هم زيات شمېر پښتانه او افغانان په قبايلي سستم پورې تړلي دي او زيات خلک اوس مهال هم په کليو کې ژوند کوي. لومړى خوټولنه افغانه نجلۍ ته دا حق نه ورکوي چې زدکړې وکړي، ځکه تل همدا خبره کوي، چې نجلۍ د پردي کور ده او بايد چې فقط د کور کارونه زده کړي.

افغانه نجلۍ له پيدا کېدو سره په دې فکر کې وي، چې هغه د يو چا لپاره پيدا شوې او بايد چې د هغه لپاره ژوند وکړي، ټول عمر د نورو خدمت وکړي، د سړو د پښو لاندې ژوند وکړي او هن تر دې، چې که څه ناروغي هم لري نو کورنۍ ته يې ځرګنده نه کړي، ځکه که داسې څه ناروغي او څه خبره مخې ته راغله، نو بيا به يې څوک نه ودوي.

نو په داسې حال کې، نجلۍ له زدکړو پاتې شي او ټول ژوند يې په تيارو کې تېر شي.

که ځيني کورنۍ نجلۍ زدکړې ته هم ولېږي، خو له څلورم پنځم صنف وروسته يې په کور کېنوي او وايي به چې بيا به يې څوک نه ودوي. يا داسې هم کېږي چې وايي، ولس به څه وايي چې په لونو زدکړه کوي.

يوه مهمه ستونزه دا هم ده، چې په ټولنه کې چې افغانه نجلۍ زدکړو ته لېواله وي او کورنۍ يې هم غواړي چې په انجونو زدکړې وکړي، نو بيا هلته مسئله دا وي چې بهر په لارو کوڅو کې هلکان انجونو ته ناسته وي او زياتو سيمو کې هلکان په انجونو پسې اوازونه هم کوي او تنګوي يې هم، دا نو داسې يوه ستونز ده چې زياتې کورنۍ بيا له دې وجې نه غواړي چې خپلې انجونې مکتبونو او پوهنتونونو ته ولېږي او زدکړې ترلاسه کړي.

نو په بچو زدکړه کول چې په نورو ټولنو کې يو د غيرت کار دى، هغه په دې ټولنه کې د بې غېرتۍ کار ګڼل شوى دى، نو هم دا وجه ده چې افغانه نجلۍ په زياتو سيمو کې له زدکړو بې برخې او پاتې شوې ده.

افغانه نجلۍ او په ناخوښه توګه يې واده!

د افغاني نجلۍ په ناخوښه واده هم يو له مهمو ستونزو څخه دی.

اسلام نجلۍ ته دا حق ورکړی دی، چې په خپله خوښه واده وکړي. که يو هلک يې نه وي خوښ، نو بايد چې له واده انکار وکړي. خو زموږ په ټولنه کې بيا داسې ناشونې ده. که يوه افغانه نجلۍ له واده انکار وکړي نو هم وژلې کېږي، په دې تور چې دا خو ((فاحشه)) ده، ځکه چې هغه هلک يې نه دی خوښ، نو ټول ژوند به ورسره څنګه تېروي؟

يا که کومه نجلۍ دا وغواړي، چې د خپلې خوښې سره سم واده وکړي، نو هم دا ټولنه ورته اجازه نه ورکوي، که ورونو يا پلار ته يې مالومه شي، چې افغانه نجلۍ د خپلې خوښې واده غواړي، نو هم د نجلۍ وژنه روا ده.

خو که هلک وغواړي، چې د خپلې خوښې واده وکړي، نو هغه حق لري، خو نجلۍ ته دا حق نه ورکول کېږي. دا د دې هم لامل شي، چې نجلۍ د خپل ځان د وژنې پرېکړه وکړي او په زياتو سيمو کې داسې پېښې ليدل شوي دي، چې د ناخوښه واده په وجه، انجونو ځانوژنې کړي دي او خپل خوږ ژوند يې مرګ ته سپارلی دی.

يا هم که کومې انجونه دې ته زړه ښه نه کړي، چې خپل ځان مرګ ته وسپاري، نو يو داسې تريخ ژوند پيل کړي، چې نه هم په خپله ښه ورځ ويني او نه يې هم خاوند تري ښه ورځ ويني. چې دا نه يوازې د ټولنې د شا تګ سبب کېږي، بلکې د کورنيو د تاوتريخوالي او د لانجو سبب هم شي.

افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنی تاو تريخوالی!

کورنی تاوتريخوالی يو داسې څيز دی، چې زموږ په ټولنه کې يې ګڼ شمېر کورنۍ له لانجو سره مخ کړي دي. د افغانې نجلۍ سره زيات وخت کورنی تاوتريخوالی هم د کورنيو د مېرمنو له وجې راپيدا کېږي، خو د نجلۍ سره کورنی تاوتريخوالی هغه لامل دی چې د يوې افغانې نجلۍ ژوند يې تريخ کړی دی.

دا داسې يوه مهمه ستونزه ده، چې په ډېری کورونو کې شته او د کورنيو ژوند هم د دې له وجې لانجمن شوی دی.

که تاسو د تېرو ورځو خبرونه په دقیق نظر وګورئ، نو تاسي ته به پکې داسي ډېرې خبرې مخې ته راشي، چې د کورني تاوتریخوالي له وجې یا هم ځیني ځایونو کې نجونو ځانوژني کړي وي او یا هم مېرمنو په کورونو کې افغانه نجلۍ وژلې وي.

د کورني تاوتریخوالي یوه وجه دا هم ده، چې کور ته یې ورنداریانې راشي، نو بیا یې ورنداریانې غواړي چې په کور کې له انجونو څخه خپلې غلامې جوړې کړي، نو بیا ورته داسي پلمې جوړوي چې د انجونو ژوند ورسره تریخ شي او کورنی تاوتریخوالی رامنځ ته شي.

په بدو کې ورکړه!

د افغانې نجلۍ له پېدا کېدو سره د هغې د ژوند پرېکړې د سړو په لاس کې شي. که په ماشوموالي کې یې چاته ورکړه او که په بدو کې یې چاته ورکړه.

نجلۍ دا حق نه لري، چې هغه له دې انکار وکړي او دا ووایي، چې که بد یو سړی کوي، نو ولې یې هغه قرباني شي، ځکه چې په داسي وخت کې بیا د افغانې نجلۍ مرګ روا دی.

په دې ټولنه کې ټول عمر هم دا کېږي، چې یو هلک یا سړی څوک ووژني او یا هم داسي بل څه بد کار ترسره کړي، نو جرګه کېني او اخري خبره په دې وشي، چې د هغه هلک خور یا د هغه سړي لور، هغې کورنۍ ته په بدو کې ورکړل شي، چې یاد سړي یا هلک ورسره څه بد کړي وي.

دا نو بیا د دې نجلۍ لپاره د دوزخ په څېر ژوند پیل شي. کومې کورنۍ ته چې نجلۍ په بدو کې ورکړل شوې وي، هغوی بیا دې نجلۍ ته هیڅ د انسان په سترګه نه ګوري او تل ورته د یو غلام په سترګه کتلی شي.

د نجلۍ په بدو کې ورکول اخري کې دا پایله شي، چې یا هم هغه نجلۍ ځانوژنه وکړي او یا هم ټول عمر د یو تریخ ژوند تېر کړي، ټول عمر د ځاروو په څېر اوسېږي او ژوند یې له ستونزو څخه ډک وي.

ښځه په پښتني ټولنه کې

پښتانه خپل د ویاړلي تاریخ په اوږدو کې، د دې په څنګ کې چې هیڅ یو اشغالګر استعماري قدرت ته یې سر ندی ټیټ کړی او هیڅکله یې هم د ذلت ژوند یې ندی منلی، د ښځو لپاره د ټولنې د نه بیلیدونکې برخې

په توګه د پیړیو راهیسې چې په نړۍ کې د بشر او د ښځو د حقونو هیڅ خبره هم نه وه،ښځو ته خپل په ټولنه کې ډیر ښه مقام قایل شوی دی. پښتانه خپل د ټولنیز او سیاسي ژوندانه د تاریخ په بهیر کې، په ټولو ټولنیزو، سیاسي، اقتصادي، دولتي اداره او آن په نظامي چارو کې پتمنې ښځې او نارینه بې له کوم تعصبه اوږه په اوږه کار او په ګډه هلې ځلې کړي دي. ښځې په مختلفو دورو کې په ټولو ټولنېزو برخو کې فعالې وې، په مختلفو ادارو کې په افغاني لویو سلطنتونو کې د ښځو لپاره د ښوونې او روزنې آسانتیاوې برابریدلې او هیڅ ډول تعصب لړ و. ښځې د پښتنو د ټولو سلاطینو او وحکمرانانو په سیاست او اداره کې حیاتي او فعاله رول لوبولی دی. د غوریانو د حکومت څخه کولای شو د سلطان راضیه چې په ۶۳۴ ه کې په ټول هندوستان کې حاکمه شوه او د څوکلونو لپاره حکومت وکړ او په دهلي کې یې په خپل نوم سکه هم ووهله؛ په دغه دوره کې شاید په ټوله نړۍ کې کومه ښځه د یو غټ ملک حاکمه شوې نه وي. د امریکې د متحده ایالتونو په معاصر تاریخ کې چې ځان د دیموکراسي او بشري حقونو او په ځانګړي توګه د ښځو د حقونو ټیکه دار او حامي بولي، هیڅ یوه ښځه نده توانیدلې چې په هغه هیواد کې ولس مشره شي.

۲۰۰ کاله مخکې په کلیو او باندو کې ښځې د کورڅخه باندې له نارینه وو سره اوږه په اوږه کار کړی، او خپل د کار په مقابل کې یې مزد ترلاسه کړی، په دی هکله څیرونکې «معصومه عصمتي وردک» په خپل کتاب کې «نقش و موقف زنان افغانستان» لیکي «احمدشاه بابا کارپوه ښځو ته په هیواد کې په حکومتي چارو کې د برخه اخیستنې اجازه ورکوله، دوی ته یې لقبونه وټاکل، په ځانګــړې توګه د ښځو په اړوند او د ښځو د حقونو لپاره یې د فرمانونو د صادرولو حق ښځو ته تفویض کړ. چې کومه ښځه یې د یو کار لپاره ګمارله، مهرونه یې هم ورته جوړول؛ ترڅو هغه فرامین چې دغې ښځې صادرولی نور هم وزن او اعتبار پیداکړي. دغه نیک رسم د احمدشاه دراني د کورنۍ او تر هغه وروسته د سدوزایي او محمد زایي په سلطنتونو کې هم دوام وکړ.«

د افغانستان د تاریخ په اوږدو کې ښځې په سیاست، اداره او د ظلم او یرغل په مقابل کې مبارزې او د خپلواکي په جګړو کې د نارینه وو په څنګ کې په ونډه اخیستلو سره ډیر مهم رول لوبولی دی.

زه غواړم د زرهاوو نوم ورکې (ګمنامې) اتلې ښځې د جملې څخه د څو تنو نامتو ښځو څخه یادونه وکړم چې هر یوه په خپل وار سره وکولای شول د خپلواکۍ او آزادۍ په مقدسو جګړوکې په مستقیمه توګه ونډه واخلي، د خپل پت او عزت په دفاع کې کلک ودریږي، او کله هم د غټو سلطنتونو او امپراتوریو د جوړولو عامل وګرځي. د دوی کارنامې د افغانستان په ویاړلي تاریخ کې په زرینو کرښو ثبت شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي :

دا يو څرګند حقيقت دی چې په ټولو اديانو کې يوازې د اسلام سپېڅلي دين ښځو ته ټول حقوق ورکړي دی. په داسې حال کې چې داسلام دراتګ نه مخکې د جاهليت په زمانه کې ښځو ته د ژوندانه حق هم نه ورکول کېده، تردې چې خلکو به د پيغور له ويرې ژوندۍ ښخولې، او که کومه به ترې ژوندۍ پاتې شوه نو سره له دې چې سپکه او حقيره به ګڼل کېدله، يو حق به هم نه ورکول کېده، لکه د ميراث حق، د ملکيت حق، د احترام او د عزت حق اوداسې نور.

د جاهليت په زمانه کې به له يوې ښځې سره، په يو وخت کې ګڼو نارينه وو نا مشروع جنسي اړيکې نيولې او چې کله به يې ماشوم پيدا شو بيا به يې ځېره پېژندونکی راوست او ماشوم به يې د دغو کسانو له ډلې څخه يوه ته منسوب کړ.

همدارنګه په اوسنۍ زمانه کې ، کفري نړۍ هم ښځو سره هماغه پخوانۍ وحشيانه کړنلاره او د حقوقو تر پښو لاندې کول په نوي شکل او بدله ځېره ترسره کوي، نو دا يو روښانه حقيقت دی، چې غربي نړۍ ښځه له خپلو فطري او انساني حقوقو څخه بې برخې ګرځولې ده، يوازې د تجارتي اعلانونو او د مالونو د خرڅلاو لپاره ترې کار اخستل کېږي، ترهغه چې ښځه ځواني او ښکلا ولري، په تجارتي اعلانونو سره يې د مالونو د څرخولو بازارونه او مارکيټونه چلوي، کوم شيان چې نه خرڅېږي هغه د ښځو په انځورونو خرڅروي. جنسي استفاده ترې کوي؛ خو کله يې چې عمر د مالوم حد څخه واوړي او پخوانۍ ښکلا او ځواني يې پاتې نه شي، بيانو د ټولنې د اوړو بار وي ځکه هاغه څه چې د ښځو په اړه يې دوی ته اهميت درلود هغه اوس نه شي ترلاسه کولی، نو له همدې امله پوره له پامه وغورځولی شي.

نو ځکه اوس په غرب کې د باکرو انجنو شمېره بې اندازې کمه ده، او نشت سره برابره ده. علت يې دا دی چې د دوی د ديموکراسۍ د قانون پر اساس که چېرې د زنا دواړه خواوې سره موافقي وي، په زوره نه وي ترسره شوي نو هيڅ جرم يې نه ګڼي، نو همدا د زنا د جرم د مخنيوي قانون د نه شتون وجه ده، چې د ايډز وژونکې ناروغی په غرب کې د حده زياته شوې ده نو ځکه دواړه لوري دغه ناکاره عمل بې له کومې وېرې ترسره کوي.

له هاغه مهاله راهيسې چې د اسلام مبارک دين سپېڅلې وړانګې په نړۍ کې وپرقېدلې، بشريت ته يې د جهالت د تورو تيارو څخه د وتلو لار وروښودله، ښځې ته يې هم لوړ مقام او هاغه ټول حقوق ورکړل چې ښځې ورته په خپل انساني ژوند کې اړتيا درلوده . اسلام ښځې ته په لومړي ځل د ژوند کولو حق ورکړی

چې په ژوندون د خاورو لاندې کولو او وژلو څخه يې وژغورلې، اسلام نارينه ته امر کړی چې ښځې سره ښه چلند وکړی (وعاشروهن بالمعروف). اسلام ښځه دټولنې جوړونکې وبلله او هغه يې د کور نيکمرغي، د نارينه جامه، د نارينه او دوزخ ترمنځ پرده وګڼله، او د نارينه لپاره يې د مور، خور، مېرمنې او لور ارزښتناک حيثيت د مرګ تر مهاله ورپه برخه کړ.

رسو الله صلی عليه وسلم په يوه حديث کې هغه څوک د کامل ايمان درلودونکی او بهتر ګڼلی دی چې له ښځو سره ښه چلند کوي: «أكمل المؤمنين إيماناً أحسنهم خلقاً، وخياركم خياركم لنسائهم» يانې کامل مؤمن هاغه څوک دی چې د ښه اخلاقو درلودونکی وی، او هغه څوک ستاسې له جملې ښه دی چې د خپلې کورنۍ لپاره ښه وي.

د اسلام په سپېڅلي کتاب قرآن کريم کې يو سورة د ښځو په نوم (سورة النساء) نومولی شوی دی، چې پکې د ښځو حقوق لکه د ميراث احکام او له هغوی سره د انصاف کولو په اړه لازمي لارښووني بيان شوې دي. همدارنګه يو بل سورة د مريم رضي الله عنها په نوم نومولی شوی دی. همداسې د قرآن کريم په مختلفو ځايونو کې ښځو سره د ښه چلند، او د هغوی د مشکلاتو د حل لارې چارې په ګوته شوي دی.

رسول الله صلی الله عليه وسلم- په خپلو مبارکو احاديثو کې ښځه (مور) له نارينه (پلار) څخه درې ځلې په حق کې زياته ګڼلې ده.

رسول الله صلی الله عليه وسلم مسلمانان هڅولي دي چې يو بل ته پرښځو باندې درحم او هغوی سره د ښه چلند په اړه وصيت وکړئ فرمايلي يې دي: «استوصوا بالنساء خيرا» راوه البخاري ومسلم. ژباړه: يو بل ته دښځو په هکله ښه وصيت او سپارښتنه وکړئ.

که څه هم په اوسنی زمانه کې لکه څنګه چې په اروپا ، امريکا او کفري نړۍ کې د اسلام په ضد ډېر زيات منفي تبليغات ترسره کېږي چې وايي اسلام ښځو ته پوره حقوق نه دي ورکړي، يا د ښځو سره ښه سلوک نه کوي، خو پخپله په همدوی کې ښځې تر نارينه وو ډېرې مسلمانيږي. په امريکا کی د هرو څلورو کسانو څخه چی اسلام قبلوي، درې يې ښځې وي. او د برتانيې د يو نيم مليون مسلمانانو په منځ کی پنځه ويشت زره يې سپين پوستي انګريزان دي چې تازه مسلمانان شوي دي او جالبه يې لا دا چې په دغو کی د ښځو شمېره تر سړيو زياته ده.

د ښځو د دې زیاتو مسلمانېدلو وجه دا ده چې خلک کله منفي تبلیغات واوري، نو دې ته اړ شي چې د اسلام پوره مطالعه او څېړنه وکړي، بالاخره ورته ثابته شي چې اسلام هاغسې دین نه دی لکه چې غرب یې انځوروي، بلکې یو سپېڅلی دین دی، چې د هیچا حقوق نه تلف کوي.

اوس غواړم چې ښځو ته د اسلام له خوا ځینې نورمهم ورکړل شوي حقوق هم په لنډه توګه، په لاندې ډول وړاندې کړم:

۳ـ د واده څخه وروسته د ښځې ټوله نفقه او پوښاک (جامه) هم اسلام د نارینه (مېړه) په غاړه اچولې ده، او ښځه یې د نفقې د درانه مسئولیت څخه معاف کړی ده. الله تعالی فرمایي : «وعلی المولود له رزقهن وکسوتهن بالمعروف» [البقرة: ۲۳۳]. یانې او د ماشوم پر پلار باندې د هغه د شېدې ورکوونکې مور نفقة او جامې لازمې دی په نیکې طریقې سره.

همدارنګه په بل ایت کې الله تعالی فرمایي: «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ» [النساء ۳۴]. یانې نارینه پر ښځو مسلط او اداره چیان دي له دې امله چې الله تعالی د هغوی ځینو ته پر ځینو نورو فضیلت ورکړی او له دې کبله چې نارینه خپل مالونه لګوي.

جابر رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم خلکو ته په خطبه کې داسې وفرمایل: «"اتّقوا الله في النساء، فإنّهنّ عَوَانٌ عندكم أخذتموهنّ بأمانة الله واستحللتُم فروجهنّ بكلمة الله ولهنّ عليكم رزقهنّ وكسوتهنّ بالمعروف» رواه مسلم. یانې د ښځو په هکله د الله تعالی څخه وډار شئ! داځکه چې تاسې دوی د الله تعالی د امانت په توګه اخیستي او د هغوی د شرم ځایونه مو د ځان لپاره حلال کړي دي نو په تاسې باندې د دوی خوراك او پوښاك لازم دی.

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: «وحقهن علیکم ان تحسنوا الیهن فی کسوتهن وطعامهن» رواه الترمذی. یانې ستاسو د ښځو حق پرتاسې دا دی چې هغوې ته ښه جامه او ښه خوراک برابر کړئ.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي : «ثلاثة قد حرم الله علیهم الجنة مدمن الخمر والعاق والدیوث الذي یقر فی اهله الخبث» رواه احمد والنسائی. یانې پر دریو کسانو باندې الله تعالی جنت حرام کړ ی دی د شرابو معتاد، د مور او پلار خفه کوونکی او دووس سړي، چې د خپلې ښځې د عفت پاملرنه نه کوي او پردي سړو ته اجازه ورکوی چې دهغه دښځې سره ناسته پاسته او راشه درشه وکړی.

بلکي داسلام مقدس دین امر کړی دی چي نارینه دې د خپل عفت او ناموس څخه دفاع وکړي او که په دغه لار کي څوک ووژلی شی نوهغه شهید دی .رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: «من قتل دون اهله فهو شهید» روه الترمذي وابو داؤد والنسائي. یاني څوک چي د خپلي ښځي د عفت څخه په دفاع کي ووژلی شی نو هغه شهید دی.

۵ـ همدارنګه اسلام ښځي ته د میراث حقوق هم ورپه برخه کړي، چي له اسلام څخه مخکي د جاهلیت په زمانه کي یې دغه حقوق نه درلودل.

۷ـ یو بل مهم حق چي اسلام ښځه ترې برخمنه کړې ده هغه د احترام او کرامت حق دی، سړی باید خپلي ښځي ته د احترام په سترګه وګوري او هاغه وینا او عمل ترسره نه کړي چي د هغي د خپګان او خواشینی سبب ګرځي، او دا ځکه چي ښځه یوه باعزته انسان ده او باید دهغي سره د یوې مزدورې په څیر چلند ونه کړی شي ، ښځو ته په سپک نظر کتل دا د کم اصلو او کم عقلو نارینه و کار دی. په یو حدیث کي داسي راغلي دي: «ما اکرمهن الا کریم ولا اهانهن الا لئیم» رواه ابن ماجه. یاني عزتمند سړی د ښځو عزت کوي او سپک او رذیل سړي د ښځو سپکاوی کوی. مطلب دا چي د ښځو عزت کول د ځان عزت کول دی او دښځو سپکاوی د ځان سپکاوی دی.

۸ـ د ښځو تعلیم د ښځو حق نه، بلکي یوه فریضه ده، چي علم په هر مسلمان (نارینه او ښځینه) باندې فرض دی. خو دا فرضیت به په هاغو شرایطو برابر وي، چي اسلام ښځو ته ټاکلي، او د ښځي عزت، ابرو او حیا نارینه و سره په مخلوطیت کي پایمال نه شي.

دعائشی رضي الله عنها څخه روایت دی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: «من ابتلی من هذه البنات بشئ فاحسن الیهن کن له سترا من النار» رواه البخاري ومسلم. ژباړه : چاته چي لورګاني ورکړی شوی وي او دې ورسره احسان وکړي (د هغوی ښه خدمت، پالنه او تربیه وکړي) نو دغه لورګاني به دده او ددوزخ داور ترمنځه به د یوې پردی په شان وي یاني دغه لورګاني به د دوزخ د اور څخه د ده د ژغورني سبب شی.

د امیدوارو مېرمنو سره باید څنګه چلند وشي :

د اولاد لرلو له پرېکړې وروسته، چي کله مور او پلار د اولاد لرلو پرېکړه وکړه او په دوه اړخیزه توګه یې دا منله چي مور کولای شو یو اولاد ولرو او د هغه/هغي سمه روزنه وکړو، نو پلار باید خپله مېرمن

په پرلپسي توګه د اړوندې ډاکټرې/ډاکټر تر درملنې لاندې ونيسي او د هغوی د مشورو سره سم کړنې ترسره کړي، اوس خو به ښايي داسي کسان نه وي، چې هغه عمومي او لومړنې معلومات ونه لري، د اميدوارۍ پرمهال د درونډ وزن پورته کول او ډېر کار کول او له ورته نورو کارونو ډډه کول دي، خو داسي نورې ستونزې هم شته دي، چې زموږ ټولنه ورسره مخ ده خو موږ يې حتا ستونزه نه بولو او ښايي ډېرو يې په اړه فکر هم نه وي کړی، هغه د مېرمنې اروايي نارامي ده، که هغه نارامه وي نېغ په نېغه پر ماشوم اغېز کوي، د مور خوراک، څښاک او حتا کړه وړه د مور په ګېډه کې د ماشوم پرټوليزې ودې اغېز کوي.

له سمو او ګټورو خواړو نيولې هان تر ځينو اړينو درملو پورې بايد يوه اميدواره مور د خپلې اميدوارۍ د سلامتيا په پار ولري، د دغو ترڅنګ آرامه او سولييز فضا او چاپېريال هم اړين دی، له اروايي فشاره د مور ساتنه او هغې ته راتلونکي ډاډ ورکول دا ټول هغه څه دي، چې په ډېرو عادي امکاناتو باندې يې ترسره کولای شو.

خاوند کولای شي، خپلې مېرمنې ته د مينې په ښوولو سره ډاډ ور په برخه کړي او حتا د ماشوم د راتلونکي په اړه ورسره بحث او مباحثه کولای شي، چې داسې او هسې به يې روزو داسې مينه به ورکوو، دغه خيالي نړۍ جوړول هم اميدوارې مېرمنې ته سکون ور په برخه کوي او که خاوند يې ورسره په مينه او محبت چلند وکړي، عاشقانه چاپېريال جوړ کړي او ورسره د ورځنيو چارو په سمون او ترسره کولو کې مرسته وکړي، ښايي هغې ته يو ډول ددننۍ ډاډ ورکړي او په ډېر غرور سره به خپل ژوند ته ادامه ورکړي، چې ښايي دا غرور يې د ماشوم د روغتيا، او ښې ودې په برخه کې ډېره مرسته وکړي.

د خپلې کوټې په ديوالونو د ماشومانو د انځورونو د ځړولو سره تاسي هغې ته د ماشوم د ښېڅلي او مينه ناکې نړۍ په اړه خبرې کولای شئ، هغه به يې په ليدو خپل راتلونکی ژوند له خوښيو او مينې ډک ګڼي او له همدې سره به يې ذهن ارامه، خوشاله او ذهني سکون به يې هم په برخه وي. غواړم په لسو ټکو کې د اولاد د زېږون دمخه د ځينو چارو ترسره کول راونغاړم:

په کوټه کې د ماشومانو انځورونه د مور ذهن د ماشوم لرلو لپاره نور هم اماده کوي او له ځانه سره ورته خوشالياني زېږوي

مور ستړيا ته نه پرېښوول او هغې ته هر ډول اروايي سکون ورکول.

له مېرمنې سره د خاوند خوشاله، ملاتړی او مینه ناک چلند.

د کورنۍ چاپیریال خوشاله او آرامه ساتل او د کورنۍ نور غړي د امیدوارۍ پرمهال د ستونزو، دردونو او نورو کړنو په اړه خبرول، چې که د امیدوارۍ مېرمنې څخه کومه تېروتنه وشي، باید ځواب یې ستوغ او تېر ورنکړل شي، د ښېرته ورځوابولو پرځای یې حالت درک کړای شي او په حوصلې یې په مینه ناکه لهجه پوه کړي.

د ماشوم روزلو په اړه له امیدوارې مېرمن سره بحث کول او دماشوم لرل یې د دواړو لوریو د مینې ډېروالی ښوول وګڼي.

د اولاد راوړل باید د کورنۍ ښېرازي وګڼي او ورته خوښ بینه اوسي، چې په راتګ سره به یې کورنۍ ښېرازه کېږي، نه دا چې داسې فکر ورکړای شي، چې په راتګ سره یې کورنۍ غالمغالي او مېرمن ستړې کېږي.

د امیدوارې مېرمنې د خوړو او پرځای غوښتنو پوره کول او په خپلسري ډول د هر ډول درملو نه خوړلو توصیه کول.

د امیدوارې مېرمن حالت درکول، خاوند باید د خپلې مېرمنې حالت درک کړي او ښایي له هغې څخه ځینې ناسم عکس العملونه ترسره شي، خو باید په سړه سینه یې په مینه ورځواب کړي او په ارامي یې پوهه کړي.

د امکان په صورت کې د منظرو لیدل او ارام ښېونکي او ښکلي ځای ته وړل او چکر ورکول.

د خاوند له خوا ورته د پوره ډاډ او ملاتړ احساس ورکول.

په ټولیز ډول دا ویلای شم، چې د ماشوم تر زېږون دمخه باید ټولې خوښۍ، مینه او مرسته د ماشوم مور ته ورکړل شي، ځکه چې په مور باندې هر ډول سم او ناسم حالات نېغ په نېغه د ماشوم په ودې او روان اغېز کوي.

د ښځې او نارینه ترمن توپیرونه

الف : بیولوژیکي توپیرونه

دنارینه روغتیایي حالت د ښځې په انډول ښه وي ځکه چې په هغه کومه ټاکلي ناروغي نه راځي کومې چې پر ښځې راځي .

د حیض او نفاس حمل او زیږوني ، د تي ورکولو ، د کوچني د روزني اغېزې د ښځې په بدن پریوځي : مثالً : په حیض کې د ښځې بدن پر هغې درنېږي د تودوخې درجه یې ټیټېږي ، هاضمه یې خرابېږي ، د بدن غړي یې سستېږي په هرو سلو کې(۳)2 ښځې په حیض کې درد نه لري نورې ټولې له دې دردونو څخه ځورېږي .

علي القاضي د نور سکستشنسکي ، امیل لورک ، لاینسکي ، فان دی فلدا ، مېل نورالک ، ګبهارد ، کرسي شکنسکي ، کرافت ایبنو ا و داسې نورو مشهورو ډاکترانو او پوهانو نظریات را اخېستي دي چې لنډیز یې دادی .

ښځې ته په حیض کې سردرد ، ستوماني ، د اندامونو سستي ، دهډوکو

درد ، د اعصابو کمزورتیا ، په مثانه کې پریشاني ، له بدهضمی څخه شکایت ، په سینه کې درد ، دتنفس سرعت ،م د طبیعت ګډوډ واله او پرېشاني لکه چې ښځه ډېره ناروغه وي ، له نامه څخه لاندې درد چې د زړه تنګوال به ورسره وي پیداکېږي ژړېدونکې به وي ، فکر خراب وي ، سکون ، اطمئنان ، سوکالي ا و آراموالی ورسره نه وي ،م خپل ورځنی کار نشي کوالی ، دبدن غړي یې د ارادې تابع نه وي مثالً : که کاتبه وي پوره ټایپ نه شي کوالی ، د یو ټکي په بدل بل ټک وهي جمله جوړوالی نه شي ، غیر اختیاري کار ترې وشي ، پدې ورځو کې به ډېر جنګ او لانجې کوي ، د هغې له اخلاقو څخه به په دې ورځو کې هر څوک شکایت کوي ، حتی د هغې اولاد هم.

ډاکټر (وینزج) د خپلو مشاهداتو په رڼا کې لیکي : کله چې د ښځې له پلوه محکمې ته کوم شکایت کېږي نو ودې ګورې ښايي چې هغه د حیض په وخت کې وي ،ځکه چې په دې موده کې د هغې اعصاب کار نه ورکوي ، او دحمل په موده کې هم ځو میاشتې کله ناروغه وي او کله روغه او د ولادت څخه وروسته) نفاس کې(هم د ښځې هغه حالت وي کوم چې په حیض کې وي .

ډاکټر(هیولاک ایلس اوبرت مول) لیکي : ښځه باید د حمل په وروستی میاشت کې نه دکور کار وکړي او نه د دفتر همدارنګه د نارینه اندامونه کلک او غښتلي وي پلنې او پراخه اوږې لري ، وړه او تنګه ګېډه یې وي ، د بدن شحمیات (وازدې) یې په مناسب ډول په بدن کې وېشل شوې دي ، ږیره او بریتونه یې راشي اواز یې غټ او غلیض وي ،م مګر ښځه نرمه او ګرده وي ....

ډاکټر شفیق عبدالملک لیکي :

ښځه ښکلې بڼه لري ، تیونه یې په مناسب ځای کې دي چې د کوچني د تغذیې لپاره مناسهب او ښایست او ښکلا کې زیاتوالی راولي ، ګرده بیه غوره کړي عورت یې په مناسب ځای کې دی چې کوروالی ، حمل او تناسل ته ښه برابر دی او څنګه چې دښکلا غوښتنه ده هماغسې یې اواز نرم دی.

د نر او ښځې ترمنځه د غړو په اړوند نولس(۱۹)توپیره دي ، د نارینه ماغزه د ښځو له ماغزو سره توپیر لري ، پدې هکله یو عالم چې په کال کې یې د نوبل جایزه واخېستله ډیهره څېړنهه کړېهده یهو تهه یهې نارینهه ماغزه اوبل ته یې ښځینه ماغزه نوم ورکړی دی .

الله ج انسان ته څنګه چې د ښکلا غوښتنه ده ښایسته بڼه ورکړه ، څه چې نارینه په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه یې نارینه ته ورکړل ، او کوم څه چې د ښځې په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه یې ښځې ته ورکړل .

فرمایي : (لقد خلقنا الانسان فی احسن التقوم)

ژباړه : په تحقیق سره مو پیداکړی دی انسان په ښه اندازه سره (همدارنګه د وزن له نظره نارینه درونډ او د اوږد قامت خاوند دی د نر هډوکي کلک او غښتلي دي ښځه د نرپه پرتله ژر لویږي بدن یې ژر وده کوي د ښځې بدن د نر په انډول د وازدې د ذخیره کولو ډېر قابلیت لري ، په نارینه کې وازده په سلو کې اتل(۱۸٪) او په ښځو کې(۲۸) ده .

علي القاضي وايي چې : د هر انسان په بدن کې ۶۰ میلیونه سوري دي مګرکه په مایکروسکوب کې ځیر شئ پېژندل یې شئ چې دا د نارینه د بدن سوري دي او دا د ښځې .

ب: سیکلوژیکي توپیرونه

د عین الشمس پوهنتون کې د علم الفس(اروا پېژند نې) استاد دکتورسید فواد البهی‌لیکي : انجلی د خپل عمر د مراهقت تر دورې له هلک ځیني هوښیاره او ځیرکه وي م له مراهقت څخه تر بلوغ هلک هوښیار وي او وروسته بیا دواړه برابر وي .

دوه غربي پوهان د هلکانو او انجونو ترمنځ د ازموینې د نتیجې تر کتلو وروسته وایي چې دا دواړه ډلې په نمرو کې سره برابرې دي .

په هر حال د نر اوښځې ترمنځ توپیرونه علماوو روښانه کړیدي ، لکه د ښځې عاطفه : نرم طبیعت ، د اسرارو (پټو) نه ساتنه ژر تر اغېزې لاندې راتلل په وړه خبره خفګان او خوشحالي ښځې په ستاینه او غندنه کې تر هر چا مخکې ، په مدح او ثنا کې پیاوړې دي ، بې له کوم دلیل او پلټنې څخه چې څه واروي نو هغه مني صبر او تحمل نه لري .

ج: فزیولوژیکي توپیرونه

د نارینه اواز سخت ، غټ او غلیظ دی او دښځې اواز نرم او لنډ دی ، د غدو او زړه ناروغي په ښځو کې ډېره وي ، ډاکټران وایي چې : د دې لامل حمل ، حیض ، نفاس (والدت) او رضاعت (تي ورکول) دي .

دا و د ښځې او نارینه و ترمنځ مهم توپیرونه چې فطرت په نر او ښځه کې پیدا کړي دي .

ماخذونه :

انیس ویب پاڼه ښځه او ټولنه

افغانه ښځه ! مدرنیت ، اسلام اوعنعنه ۲۰ – ۲۱ صفحې

نهم څپرکی

ناوړه دودونه:

ولور :

ولور د لوړ قیمت مانا ورکوي او کوم شرعي جواز هم نه لري .

په ټولو ځایونو کې ولور یو شان نه وي ، په مشرقي ولایتونو کې له نیکمرغه ولور د نشت سره برابر دی ، که ولور واخلي هم ډېر لږه اندازه هغه هم د جلۍ په جهیز کې مصرفیږي . اما په جنوبي ولایتونو کې ولور ډیر زیات دی .

یوه وجه خو یې دا ده که په لوړ لړ ولور واخلي نو خلک جلۍ ته پېغور ورکوي چې ته خو بې ارزښته وې او پلار دې مفته ورکړې .

دوهمه وجه داده چې پلار یې څکه ډیر ولور اخلي چې د ولور په پیسو زوی ته واده وکړي او یا هم په کوم کار شروع کړي .

معمولآ د لوړ ولور په ورکولو سره پلار خپله لور سپین ږیري اویا معیوب ته هم ورکوي .

د اسلام نه مخکې د جاهیلت په زمانه کې به ښځې خرڅېدلې هر چابه چې کومه ښځه خوښه شوه نو د هغې قیمت به یې ادا کړ او هغه ښځه به یې کور ته بوتله ، ددې ښځې ټول واک به هغې سړي سره وه .

پایلې :

په ډیر ولور اخستلو سره د ښځې معنوي او مادي ارزښت له منځه ځې .

له خپلو ډېرو حقوقو څخه محروميږي .

ډیر هغه ځوانان چې لوړ ولور تاوان نلري ، مجبوريږي چې خپل نفسي خواهشات له ناروا اړيکو پوره کړي .

دېرې پيغلې د لوړ ولور له کبله کلونه کلونه د پلار په کور کې ناستې وي .

زما په نظر ډېر ولور د ټولنې وروسته والی او ناپوهي ده . افغانه ښځه! مدرنيت، اسلام او عنعنه(۸۷-۸۶صفحه)

د بدل ودونه:

کومه کورنۍ چې د واده مصرف نه لري ، نو هغه کورنۍ د بدل واده ته زړه ښه کوي . د بدل ډوډ داسې دی چې مقابل لورې وايي ته دې خپله لور زما زوی ته راکړه او زه به مې خپله لور ستا زوی ته درکړم.

پایلې:

که کوم طرف په خپلې ښځې ظلم کوي ، نو هغه بل طرف يې غچ د خپلې ښځې اخلي ځکه چې هغه ددې په بدل کې تللې ده . داسې وادونه اکثره بريالي نه وي او نه په شرعيت کې جواز لري.

په بدو کې ورکول:

په بدو کې د جلۍ ورکول ، دا ډوډ داسې دی چې که چيرته د يو چانه څوک په قصد يا سوا کې ووژل شي نو د مړې کورنۍ ته به بد ورکوي ، هغه بد يوه يا دوه انجوني وي ، چې د مړې کور ته به يې ورکوي ، که چيري کومه کورنۍ انجونې ونلري نو بيا به بيسې ورکوي چې معمولا دا پيسې لس يا پنځ لس لکه وي.

پایلې:

کومه پيغله چې پّ بدو کې ورکول کيږي هغې سره ښه چلند نه کيږي ، البته په ځينو کورنيو کې د وخت په تيريدو سره بيا هغې سره هغسې بد چلند نه کيږي.

د هغې جلۍ ارمانونه د خاورو سره يو شي ، او هر حقوق څخه محرومه شي . اما له نيکمرغه دغه ډوډ د پخوا په څېر عموميت نه لري ،يا داسې پېښې دېرې نه پيښيږي او يا د خلکو شعور او نظر پراخ شوی دی .

د ملاتړ پیدا کولو په خاطر ودونه:

ځینې کورنۍ ددې لپاره چې په ګلي او سیمه کې اعتبار لوړ او قوي ملاتړ پیدا کړي نو خپلې لونې معتبر کورنیو ته ورکوي.

ماخذونه :

افغانه ښځه! مدرنیت، اسلام او عنعنه(۸۶،۸۷،۸۸ صفحې)

ښځه،کورنۍ او تولنه(۱۹صفحه)

د ښځو پر وړاندې د تاوترخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبیق پنځم راپور(۱۸-۱۷-۱۶صفحه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم څپرکی

ښځه او تاوتریخوالی:

تاوتریخوالی هر هغه چلند ، حرکت او وینا ته ویل کیږي چې د لنساني لوړو ارزښتونو سره توپیره ولري او نفي کوونکي یې وګرځوي او د یو شخص د وروسته پاتي توب ، ګوښه کېدل ، سرخوړي ، رواني ناروغي ، ځان وژني او د مړیني یو لامل ګرځي.

د تاوتریخوالي لاملونه

دا یو بیخي تجربه شوی او عیني واقعیت دی چې پر ښځو د تاوتریخوالي رټلي پدیده په بیلا بیلو شکلونو یاني د کورنی د ناوړه چلندونو هغه چې د کورنۍ یو عړي په ټوګه یې حقوق تر پښو لاندې او شخصیت یې تر سپکاوي لاندې راولي کله مور او پلار او نږدې خپلوانو کور ته او بهر ته له وتلو څخه مخنیوی کول ، لفضي تاوترخوالي چې د سپکو سپورو ویلو ، رټني ، پېغور ورکوني ، کنځاوو څخه عبارت دي ،رواني او جسمي تاوتریخوالي چې وهل ټکول ، وېښتانو شکول ، د غوږنو او پوزو غوڅول ، شاقه او اجباري چارو ګمارل پکي شامل دي .

ددې هر اړخیزه تاوتریخوالو اساسي لاملونه او سببونه ډېر زیات دي چې یو شمیر یې په دې ډول ښودل کېدای شي:

- د ټولني وروسته والی
- د ناپوهی او بې سوادی حاکمیت
- د نرواکي
- د ناوړه عنعنو او رواجو واکمني

- د نر او ښځو له خوا د هغوی د طبیعي ، اسلامي ، او قانوني حقوقو څخه اګاهي نه درلودل
- اقتصادي کمزورتیا
- په کورنیو کې د معتصبو غړو شتون
- تر وخت د مخه یا اجباري وادونه
- د نارینه اولاد نه درلودل ښځه،کورنۍ او ټولنه(۱۹صفحه)

د تاوتریخوالي ډولونه:

په عمومي ډول پر ښځو باندې د تاوتریخوالي شکلونو په فزیکي یا جسمي ، روحي یا رواني ، او د ټولنیز تاوتریخوالي په بڼو تطبیقیږي.

فزیکي تاوتریخوالی:

د ښځې سره بده رویه کول ، هغه وهل ټکول ، د ویښتانو شوکول ، په لغتو ،څپیړو ،په لرګو وهل.

راټول شوی مالومات ښیی چې تر ټولو ناوړه تاوتریخوالی ،فزیکی تاوتریخوالی دی ، او په ځانګړي ډول وهل او ټکول دي چې په ښځو باندې په بیرحمانه توګه تحمیلیږي او ځني وختونه د ښځو د مړینې سبب هم ګرځي .

جنسي تاتریخوالی

جنسي تاتریخوالی په مختلفو ډولونو لکه ناروا جنسي اړیکې ، توهین او بې حرمته جنسي اړیکي ، په زوره عفت پلورلو ته مجبوره کول ، په زوره د جنین غورځول او نورو ډولونو پېښیږي.

سر بیره په دې ، جنسي تیري یوازې د مستقیم جراحاتو یا ټپیکېدو سبب نه کیږي بلکې د رواني زیانونو لکه په ایدز اخته کیدل ، په ناخوښه یا بې زور امیدواره کېدل ، همدارنګه جنسي تاوتریخوالی د ښځو پر عزت ، حرمت ، او شان باندې ناوړه اغیزه کوي.

ژبني او اروايي تاتریخوالی

يو بل ټيټ شوی تاتريخوالی دی چې د ښځو په وړاندې تر سره کيږي چې لا هغه ته د تاتريخوالي په سترګه نه کتل کيږي ، دا ډول تاتريخوالی د ښځو پر اروا باندې منفي اغيز ښندي.

د رواني تاوتريخوالي ډولونه :ګواښېدل قاريدل ،بد چلند کول بدي ردي ويل ، کنځل ، سپکاوی او د نورو په مخکې سپکول.

ټولنيز تاتريخوالی

د ښوونځي او روغتيايي مرکز ته ته له تګ څخه مخنيو ، د پلار کور ته د تګ څخه منع کول ، د ښوونځي په لار کې د يو شمير بد اخلاقو کسانو له خوا تعقيبدل او اشارې کول ، د شاګردانو او ښوونکو خوا د وجود د يوې برخې لګول.

پايلې

ښځې په لومړي سر کي ګوښه ييزي کيږي ، د ټولني سره ناستې ولاړې بيزاريږي ، د ښوونځي له تګه د ډېدي کولو له تحصيله محروميږي او روغتيايي مرکزونو ته د نه مراجعې له کبله روغتيايي حالت زيانمنيږي.

کورنی تاوتريخوالی او پر دماغو يې اغيزې :

له ښځو سره د تاوتريخوالي کړني د ښځو پر روغتيا ، حرمت ، ټولنيز موقف ، د ژوندانه پر وضيعت او هوسايني ناوړه اغيزې لري .

سربيره پردې تاوتريخوالی د هغوی د ودې او پرمختګ حنډ شوی او د هغوی د ګوښې توب سبب ګرځي
.

دا تاوتريخوالی رنګه رنګ ستونزې منځ ته راوړي لکه له کوره تښتېدل ، بې برخه ليک او جلا والی ، ټپي کېدل ، معلوليت ، په ځان وژنې لاس پورې کول ، او د مړينې سبب يې کيږي .

ماخذونه :

ښځه،کورنۍ او ټولنه(۱۹صفحه)

يولسم څپرکی

د کور دېوالونه دچا لپاره ؟

ځېني خلک وايي چې ښځه يا په کور ده يا په ګور ، ښځه بايد هېڅکله هم له کوره څخه ونه وځي دوی وايي چې ښځه بايد د کور په څلورو دېوالونو کې ژوند وکړي ، په دې پراخه نړۍ کې د ښځې په برخه همدا د څلور دېوالونو محوطه ده اوښځه بايد د کور د څلورو ديوالونو په محوطه کې ژوند وکړي .

بايد وويل شي چې دا يوازې تش يو نظر نه دی بلکې ډېرې ژورې ريښې هم لري او په اکثرو ځايونو او په ځانګړی ډول په پښتو قبايلي او اطرافي سيمو کې ورباندې ډېر کلک عمل کېږي تر دې چې که ښځه سخته ناروغه نه شي يا بله کومه سخته اړتيا پيدا نشي نو په کلونو کلونو هم له کور څخه بهر نړۍ نشي ليدلی او دوی داکار اسلام ته منسوبوي او دليل هم دسوره احزاب دا ايت نيسي :) وقرن فی بيوتکن .)

(ژباړه :) او قرار ونيسی په خپلو کوروکې) د ښځه يا په کور ده يا په ګور ، تصور اسلامي نه دی .

اسلام ښځو ته اجازه کړې ده چې په ټولنيز ژوند کې ګډون وکړي خپله هره شرعي اړتيا په پوره اطمينان او ډاډ سره پوره کړي ، بهر ته لاړې شي ، په لمانځه ، غم اوښادۍ کې ګډون وکړي .خو دا هرڅه د اړتيا ترحده .له اړتيا پرته ښځه پخپل کور کې درنه ښکاري.

په کورکې دښځو بند ساتل او په څلورو دېوالونو کې ايسارول غټه جزا ده او دا جزا پاکې مسلمانې بې بي ته نه ، بلکې بد کارې او مجرمې ښځې ته په کار ده تاسې وګورئ کله چې د زنا کار سړي او زنا کارې ښځې لپاره د جزا وروستي احکام نازل شويي نه و ، او الله ج د حکمت له مخې هر کار په تدريجي ډول منع کاوه ، نو د کور په څلو ديوالونو کې دبندولو سزا يې د زنا کارې ښځې لپاره ټاکلې وه او دا د زنا کارې ښځې سزا وه م فرمايي :

(واللاتي یاتین الفاحشة من نساء کم فاستشهدو واعلیهن اربعة منکم فان شهدو ا فامسکوهن فی البیوت حتی (یتوفهن الموت او یجعل الله سبیلا)

ژباړه : (او ستاسي هغه ښځې چې زناکوي نو شاهدان وغواړئ پر دوی څلور تنه له تاسي نه نو که شاهدي وویله دوی نو بندې کړئ تاسي دا ښځې په کور کې تر هغې پورې چې مړې شي یا وګوځوي الله دوی لره کومه لاره .)

نو د کور په څلورو دیوالونو کې بندول د زناکارې ښځې سزا وه چې بیا وروسته ورته الله ج لاره پیدا کړله او د زنا د حد احکام راغلل نو کوم منطق به دا ومني چې الله ج بیا دا سزا پاکې ، شریفې د وقار او درناوي خاوندې ښځې ته ورکړي ؟ ښځه او اسلام(۶۴-۶۳صفحه)

مونږ په کومه پیړی کې اوسیږو :

مونږ افغانان ډیر ښه مسلمانان یو ، هر ډول تکلیف چې پیدا شي طبي وي او رواني مونږ ملا ته ځو .

ډاکټر نورالله درمان وایي ماته یوه ښځه راغله فشار یې چګ وو ، ما ورته سهار دوا ورکړه او ورته مې وویل چې مالګه او تورش شیان به نه خورې ، په خواړو کې به هم یو ځیز بې مالګې خورې .

ماښام یې زامنو راوسته حالت یې ډیر خراب و ، فشار مې ورته وکتلو د پرون پرتله فشار یې ډیر چګ شوی و ،درملنه مې وکړه فشار یې لږ ښه شو ، ما یې زوی ته وویل چې سهار خو ډیر فشار چګ نه و ، او دوا مې هم ورکړې وه څنګه چګ شو.

یو زوی راته وویل چې سهار ملا ته تللې وه ملا ورته مالګه دم کړې ده او ورته یې ویلي دي چې درې وخته به دا مالګه خورې . داسې پنځه دقیقې وروسته ښځه په حال شوه ما ورته وویل تروړې مالګه نه خورې .

زمونږ په کلي کې د یو نفر په میده کې یوه دانه وه ، ډاکټر ته یې وښوده ډاکټر ورته وویل چې دا عملایت کوو که چیرې پیدا نه شوه خو ښه ده او که چیرې بیا پیدا شوه نو بیا دا سرطان دی .

کورواله یې وویل دا ډاکټر نه پوهیږي مونږه یې غزني ته وړو یو ښه زیارت دی هلته ښه کیږي ، غزني ته لار په زیارتو ډیر وګرځېدل یو څه وخت بعد ښځه مړه شوه .

د ملا رسول لنډۍ د کېسي نه خو به ټول خبر یاست ضرورت نشته چې دلته یي ذکر وکړم .

د دې ټولو وجه ناپوهي ده ،که زمونږه ښځو پوهه لرلی نو داسي د خلاصو ملایانو به زمونږ د ښځو د عزت سره لوبې نه کولې .

زه ټول ملایان نه یادوم ، مونږ الحمدالله ډیر ښه ښه ملایان لرو، خو دا بعضې بې دینه ملایان چې دین صرف پېسي دي د ټولو ملایانو نامه بده وي .

ماخذونه

کتاب: جنسي لاربنود او لوڅ رازونه ، ليکونکی : تاج الدين عاجز زاوه وال کال ۲۰۰۳

تعليم الاسلام ويب ويب پاڼه/ليکنه: على الله متوکل الرحمن

مولوي فضل الرحمن حنفي

Lomritob ويب پاڼه/ژباړه او راټولونه: عطا محمد مياخېل

کتاب: ښځه او اسلام ليکونکی: الحاج قاضي محمد حسن حقيار کال ۱۳۹۳

زيتون مجله پنځلسم کال اوولسمه ګڼه ليکنه: افتحار احمد همدرد

کتاب: د ښځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې/ ليکونکی: الحافظ مولوي شايق احمد هميم کاکړ کال ۱۳۸۶

www.wikipedia.com/women-right-in-afghanistan

د افغانستان اساسي قانون کال ۱۳۸۲

ښځه په تېرو لس کلو کې ماخذ پاتې دی

انسی ويب پاڼه/ ښځه او ټولنه

تاند ويب پاڼه / ليکنه:فرهاد زهير/د نجونو تعليم

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې ماخذ پاتې دی

د کليد راډيو ويب پاڼه / ښځه او سياست

روهي ويب پاڼه/ ليکنه:ملکه هاشمي

نن ټکی اسیا/لیکوال: عبد الصمد/د ښځو حقوق څو تر ښپو لاندی

خبریال/افغانه نجلۍ ، ټولنه او د هغې له ستونزو نه ډک ژوند

نن ټکی آسیا / ښځه په پښتنې ټولنه کې

تاند/ د امیدوارو مېرمنو سره باید څنګه چلند وشي / رفیع الله ستانکزی

د ښځوچارو وزارت/د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبیق پنځم راپور کال ۱۳۹۵

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library